

Нова Думка

ISSN 0351-3181

BROJ
ЧИСЛО 231

GODINA
РОК LI

5/2022

99. SJEDNICA SAVJETA ZA NACIONALNE MANJINE REPUBLIKE HRVATSKE

Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske 13. listopada 2022. godine održao je 99. sjednicu u zgradici Vlade Republike Hrvatske na Trgu sv. Marka 2 u dvorani 121/I u Zagrebu. Uz nazočnost predsjednika Savjeta Aleksandra Tolnauera i članove Savjeta nazočila je potpredsjednica Vlade Republike Hrvatske Anja Šimpraga, državni tajnik Ministarstva kulture i medija Krešimir Partl, ravnatelj Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Alen Tahiri te predstavnici Hrvatske radiotelevizije, glavni ravnatelj Hrvatske radiotelevizije Robert Šveb, pomoćnik glavnog ravnatelja Hrvatske radiotelevizije Renato Kunić, glavna urednica programa HTV1, HTV2, HTV3, HTV4 i Međunarodnog televizijskog programskega kanala Rahela Štefanović te glavna urednica programa Hrvatskog radioa Eliana Čandrić Glibota.

Aleksandar Tolnauer, predsjednik Savjeta za nacionalne manjine, otvorio je sjednicu, pozdravio prisutne i predložio

DNEVNI RED

usvajanje zapisnika s 98. sjednice

Izvješće Hrvatske radiotelevizije o proizvedenim, suproizvedenim i objavljenim programima namijenjenim informiranju pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj u 2021. godini

Prijedlog izmjene Kriterija financiranja i ugovaranja programa kulturne autonomije nacionalnih manjina i metodologije praćenja i vrednovanja provedbe financiranih programa ("Narodne novine", broj 105/16 i 81/20)

Informacije o Popisu stanovništva, kućanstava i stanova u Republici Hrvatskoj 2021. godine

Zamolbe udruga i ustanova nacionalnih manjina za prenamjenu sredstava:

Bošnjačka nacionalna zajednica Hrvatske, Zagreb
Savez Slovaka
Slovensko kulturno društvo "Lipa", Zadar.

AD.1. Raspravljalo se o Izvješću Hrvatske radiotelevizije o proizvedenim, suproizvedenim i objavljenim programima namijenjenim informiranju pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvat-

Zvonko Kostelnik, predstavnik rusinske nacionalne manjine u Savjetu za nacionalne manjine RH, prvi s desna

skoj u 2021. godini. Iz Izvješća za 2021. godinu proizlazi kako je Hrvatska televizija u 2021. godini objavila 5180 minuta i 15 sekundi sadržaja namijenjenog pripadnicima nacionalnih manjina, što čini 0,99% ukupnog emitiranog programa. Predsjednik je konstatirao kako je u odnosu na 2020. godinu (1,045%) evidentan pad zastupljenosti manjina u emitiranim programima (za 5,3%). Također je u odnosu na 2020. godinu i minutaža dnevнog informativnog televizijskog programa manja za 163 minute (2 sata i 43 minute), odnosno za 33%. Na radnom sastanku održanom 13. travnja 2022. godine između predstavnika Savjeta i Hrvatske radiotelevizije postignut je dogovor da će se u rujnu 2022. godine u sklopu unutarnjeg ustrojstva Hrvatske radiotelevizije oformiti Samostalni odjel za nacionalne manjine. Obzirom na to da Samostalni odjel nije osnovan, na upit postavljen od strane Savjeta, glavni ravnatelj Hrvatske radiotelevizije Robert Šveb iznio je kako odjel unutar prvotnog roka nije oformljen zbog nedostatka resursa, stoga će njegovo osnivanje biti realizirano u siječnju a najkasnije sredinom veljače 2023. godine. Od strane članova Savjeta jednoglasno je usvojen Zaključak kojim je utvrđeno kako zbog nedovoljne zastupljenosti programa namijenjenog pripadnicima nacionalnih manjina u cijekoplnom programu Hrvatske radiotelevizije, u 2021. godini nije ostvareno pravo nacionalnih manjina na pristup javnim medijima u obimu koji je zajamčen Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina, Zakonom o Hrvatskoj radioteleviziji i Ugovorom Hrvatske radiotelevizije s Vladom Republike Hrvatske.

AD.2. Članovi Savjeta razmotrili su i potom jednoglasno usvojili Prijedlog izmjene Kriterija financiranja i ugovaranja programa kulturne autonomije nacionalnih manjina i metodologije praćenja i vrednovanja provedbe financiranih programa ("Narodne novine", broj 105/16 i 81/20). Izmjena se odnosi na članak 14. Kriterija kojim je propisan maksimalni iznos utroška sredstava u postotcima prema vrsti troškova za pojedine programe.

AD.3. Predsjednik Savjeta informirano je sudionike sjednice o Popisu stanovništva, kućanstava i stanova u Republici Hrvatskoj 2021. godine. U nacionalnoj strukturi stanovništva zabilježen je ukupan pad stanovništva pa tako i pripadnika 16 nacionalnih manjina, dok 6 nacionalnih manjina bilježi rast u odnosu na Popis stanovništva iz 2011. godine. U odnosu na 2011. godinu kada je pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj bilo 7,47%, 2021. godine ih je bilo 6,2% što je za 1,27 % manje. Rezultati Popisa 2021. godine odrazit će se na prava pripadnika nacionalnih manjina zajamčena Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina kao što je pravo na izbor vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, pravo na zastupljenost na lokalnoj i regionalnoj razini te na pravo na ravnopravnu i službenu uporabu jezika i pisma.

AD.4. Članovi Savjeta jednoglasno su usvojili prijedloge odluka o prenamjeni sredstava doznačenih za 2022. godinu za tri udruge nacionalnih manjina.

Zvonko Kostelnik, prof.

“NOVU DUMKU”

Izdavač: Savez Rusina RH

<http://www.savezrusina.hr>
savezrusina@gmail.com
novadumka@gmail.com

Facebook: Savez Rusina RH Vukovar

Za nakladnika: Dubravka Rašljanin

Uredništvo: Vukovar,

Vijeća Europe 93

Tel. / faks: 032 428-342

IBAN HR1623400091110057465

Tisak: Certis d.o.o., Černa

Naklada: 600 primjeraka

“НОВУ ДУМКУ”

Видава: Союз Русинох РГ

<http://www.savezrusina.hr>
savezrusina@gmail.com
novadumka@gmail.com

Фейсбук: Savez Rusina RH Vukovar

За видавателя: Дубравка Рашљанин

Редакция: Вуковар, Ради Европи 93

Tel. / факс. 032 428-342

ИБАН HR1623400091110057465

Друкус: Цертис д.о.о., Ћерна

Тираж: 600 прикладнікі

Tiskano-Друковане

10 / 2022

Cijena
Цена

10

Kuna
Куни

Rukopisi se ne vraćaju.
Objavljeni prilozi se honoriraju.

Рукописи не вратају.
Објављени прилоги се хонорирају.

DRUŠTVO I POLITIKA - ДРУЖТВО И ПОЛИТИКА

99. sjednica Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske - Zvonko Kostelnik	2
Означена 31. рочница страдања бранiteljox и цивилox у Петровцох - Zvonko Kostelnik	4
Пригодно означена 31. рочница страдања Миклошевцох - Леся Мудри	4
Попис житељства – статистика чи реалносц - Агнетка Балатинац	5

IZ NAŠIH MJESTA - 3 НАШИХ МЕСТОХ

Того дна и небо плакало - Агнетка Балатинац	7
Пројектни партнери „ПЛА-ПЕТ 2022“ нашивели Вуковар и Петровци - Владимир Седлак	21
12. Културна манифестација „Кед голубица леџела“, 2022. - Наталија Гнатко	24
Вељка одвичателносц учиц дзеци - I часц - Любича Гаргай	26

IZ RADA NAŠIH DRUŠTAVA - 303 РОБОТИ НАШИХ ДРУЖТВОХ

Закончели 57. Винковски ёштени - Zvonko Kostelnik	8
Виберанкова скупштина КУД „Осиф Костелник“ - Любича Гаргай	10
„Автобус“ у Вуковаре - Любича Гаргай	10
Отримани јовилејни 10. Перши аплаз - Любича Гаргай	11
Вистави роботох Владимира Провчия и Јовгена Сопки, и програма шлдом	
Старих фотографијох - Леся Мудри	15
37. Културна манифестација „Миклошевци 2022.“ - Леся Мудри	16
Екс темпоре у Грожњану у Истри - Владимир Провчи	22
„Рушњак“ на подобојев колониј и вечару поезиј при Словакох у Риеки - Владимир Провчи	22
Маљаре „Рушњака“ на Мајданчу - Владимир Провчи	23
„Рушњак“ на манифестацији УКПД „Кобзар“ у Загребе - Владимир Провчи	23
На манифестацији „Чак 2022.“ у Чаковцох наступали три руски Дружтва - Леся Мудри	28

О НАШЕМ ЈЕЗИКУ - О НАШИМ ЯЗИКУ

Граматики руского языка (5) - Оксана Тимко Ђитко	9
--	---

LITERARNA STRANICA - ЛИТЕРАТУРНИ БОК

Кел јазици знаш, за телх людзох вредзиш - Агнетка Костелник Балатинац	12
---	----

IZ DUHOVNOG ŽIVOTA - 303 ДУХОВНОГО ЖИВОТА

Бл. Петро Павло Орос – нови блажени нашого роду - II часц - Владимир Седлак	13
Преславени кирбай у миклошевцох - Роман Ступљак	14
Преславени Кирбай у Петровцох - Владимир Седлак	14

IZ RADA SAVEZA - 303 РОБОТИ СОЮЗУ

На штвртим САКНАМ-у представили ше џејц национални меншини ВСЖ - Вера Павлович	18
Руснаци вчера, нешкса, ютре - Вера Павлович	20
Конкурс	30

POLJOPRIVREDA - ПОЉОВОДЛСТВО

Кукурица и слунечник и попри вељких укладањох тей ёштени подручели - Антун Гарди	29
--	----

STARE FOTOGRAFIJE - СТАРИ ФОТОГРАФИЈИ

Петровски танечник 1982. року - Любича Гаргай	30
---	----

SPORT - СПОРТ

NK Rusin u jesenskom kolu u sredini Ijestvice 2. županijske lige - Hrvoje Zagorac	31
---	----

In memoriam - На здогодоване (Борис Дорогхази)	31
--	----

In memoriam - На здогодоване (Владо Русин)	31
--	----

Насловни бок: Zvonko Kostelnik — Миклошевци 2022**Остатни бок:** Zvonko Kostelnik — 4. Сајам књижкох националних меншинох ВСЖ**UREDNIŠTVO:** Vera Pavlović (главна и одговорна уредница), Ahnetka Balatinac, Ljubica Harhaj, Manuela Dudaš, Lesya Mudri i Vladimir Provič**SAVJET UREDNIŠTVA:** dr. sc. Oksana Timko Đitko (предсједница), Marijana Džudžar, v.l. Vladimir Sedlak**ЛЕКТОРИ:** Marija Vuilić (руски језик), Andreja Magič (хрватски језик)

Tiskanje potpomaže Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske. Na zahtjev Saveza Rusina RH s Rješenjem Ministarstva informiranja Republike Hrvatske od 15. сiječња 1992. godine (ur. Br. 523-92-I), "Nova dumka" je upisana u evidenciju glasila pod brojem 1366

Prilozi autora potpisani imenom ne moraju odražavati mišljenje uredništva i izdavača.

РЕДАКЦИЯ: Вера Павлович (главна и одвичателна редакторка), Агнетка Балатинац, Мануела Дудаш, Любича Гаргай, Владимир Провчи, Леся Мудри**СОВИТ РЕДАКЦИИ:** д.ф. н. Оксана Тимко Ђитко (предсједателька), Марияна Джуджар, о. Владимир Седлак**ЛЕКТОРЕ:** Мария Вулич (руски језик), Андреја Магоч (горватски језик)

Архиване помага Совет за национални меншини Републике Горватске.

На вимаганс Сојузу Русинох и Українцох Републики Горватской с Ришенем Министерства информованя Републики Горватской од 15. януара 1992. року (УЧ. 523-92-I) „Nova dumka“ уписане до евиденцији јавних виданьох под числом 1366.

Авторизовани тексти не знача же то источасно и становиско редакциј лебо видавателя.

ОЗНАЧЕНА 31. РОЧНІЦА СТРАДАНЯ БРАНІТЕЛЬОХ И ЦИВИЛОХ У ПЕТРОВЦОХ

У Петровцох, 1. октября, означена 31. рочніца страдання бранітельох и цивилох, та з тей нагоди у церкви Покрова Пресвятыя Богородици служена панахида хтору служел паноцець Владимир Седлак за шицких забитих, нестатих и умартих горватских бранітельох и цивилох.

На грекокатоліцким теметове, на самим початку скорей покладаня венцох, Хлопска шпивацка група КУД-а „Яким Гарди“ одшпивала гимну Республики Горватской, а потім положели венци и запалели швички фамелій погинутих и нестатих горватских бранітельох и цивилох. Венец положел и висланік Министерства горват-

Молитва и покладанє венцох на Петровским грекокатоліцким теметове при памятніку страдалим у нестатим бранітельом и цивилом у Отечественей войни

ских бранітельох Стипо Римаць, висланік Вуковарско-сримской жупаниї. У мено Городу Вуковару Совета за бранітельох пан Томислав Йосич и Општина Богдановци заєдніцки венец шицких

горватских бранітельох. После покладаня венцох паноцець Владимир Седлак одслужел молитву за шицких погинутих и привітал шицких присутних домашніх, а так и госцюх. Началнік Оп-

шини Богдановци Марко Ба-рун надпомнул на храбросци и єдинству на вибраней чежешай драги по шлебоду утвореню сучасней Горвтской, а спред министерства горватских бранітельох Стипо Римаць, висланік Вуковарско-сримской жупаниї шицких присутних здогаднул на 1991 рок. На покладаню венцох присутствовал и Звонко Костелник, член Совету за национальни меншини РГ. На концу Хлопска шпивацка група КУД-а „Яким Гарди“ одшпивала іще єдну пригодну писню. После покладаня венцох и привітних словох шицки були поволані на банкет до Соколани.

Звонко Костелник, проф.

ПРИГОДНО ОЗНАЧЕНА 31. РОЧНІЦА СТРАДАНЯ МИКЛОШЕВЦОХ

У Миклошевцох, 8. октября зоз пистетом означена 31. рочніца страдання житељох у Отечественей войни. Числени Миклошевчане и госци, представителе бранітельских здруженьюх як и представителе локалней, жупанийской и державней власци присутствовали на Служби Божей котру у миклошевской церкви служел домашній парох о. Роман Ступяк. Потім, у центру валала, коло памятній таблиці присутни дали чесць и здогадли шицких постраданіх. Венци и швички пред памятнік положели члени фамелійох погинутих и нестатих Миклошевчаньох, представніки власци, члени бранітельских организаций и цивилних здруженьюх зоз по-друга општини. Означоване дня страданя организovalа Општина Томповци и Месни

Покладнє венцох и палене швичкох при памятніку страдалим и нестатим бранітельом и цивилом у Отечественей войни у центру Миклошевцох

одбор Миклошевци.

Шлідуюцого дня, 9. октября, у миклошевскім Будинку культуры у организації здружения бранітельох Општины Томповци була отрымана промоция кніжкі „Стратегійна охранебна операция '91./'92. року“ дзе пред не-вельочислену публіку авторе-

кніжкі, генерал у пензії Вінко Врбанац и бригадир у пензії Степан Антолашич, бешедовали о стратегійнай операциі у Славонії 1991. – 92. року, важней за розумене початку, розвитку и кульминації военых збуваньох и котра одлучовала о дальшай судьбі Горватской у Отечес-

твеней войни.

Истого дня Миклошевчаньом бул представени и документарни фильм „Штрафета шмерци“ котри настал прешлого року и по тераз ё приказані у веліх местах нашей держави. Фільм приказуе реални подїї у Отечественей войни котри ше збували од 10. по 22. октябр 1991. року у минским полю недалеко од Маринцох. Од 11 горватских бранітельох котри рушели з окупированих Богдановцох и настрадали од минох, нешка живи лем двоме, Ивица Юрчан и Дюро Ковачевич, хтори у фільму приповедаю о страхотох яки прешли. На концу проекцыі фільма патраче мали можлівосць бешедовац зоз Ивицом Юрчаном о його шведоченьях подїях тих дванац страшных дньох.

Леся Мудри

ПОПИС ЖИТЕЛЬСТВА - СТАТИСТИКА ЧИ РЕАЛНОСЦ

ПОПИС ЖИТЕЛЬСТВА

Остатніх дньох тема шицких політичних, та аж и дружтвених сходох – попис жительства. Ніхто ще не може начудоваць келью ще вкупне число жительськох у Горватской зменшало. Национални заєдніци не можу вериць же их ест нателью меней, та аж ані католіцка церква не вери же Попис жительства 2021. року релевантні за правдиви стан католікох у Републіки Горватской.

Поведли бізмез, цошка ще ту не склада.

Знаме же Попис бул даскелью раз прекладани пре рижні причини, а найвекша причина була пандемія вируса корона пре хтору шицко було подполно переменене.

Знаме и же пописоваче не були задоволни з дньовніцами яки им були понукнути, а на власни очі зме ще прешвечели же и после телефонскіх поволанкох до Державного заводу за статистику до Загребу же би послали пописовача, та до Заводу за статистику Винковиці, гоч обещали, пописовач не пришол. По перши раз ще 2021. року случело самопописоване, а е-пописни питальник бул и на языкох націонланих меншинох.

Шицки хтори мали е-особну карточку могли ще самопописац прейг интернету, та и шицких зоз своєго обисца. Проблем настало кед требаля пописац старши особи хтори не маю е-особну карточку, а не находитъ ще у истим обисцу зоз своїма дзецыми. Дзецы их не могли пописац, а пописоваче, хто зна прецо, до даєдних обискох не зашли. Реально, тото чежко доказац, але шицки знаю же було таки случаі. Але, як гваря, за розлятим млеком не вредзи плакац.

Прето у моім наслову стой *статистика чи реальносц*.

СТАТИСТИКА ЧИ РЕАЛНОСЦ

Вшеляк же мушиме мац даяки податки же бізмез ще могли реферацац на істи кед жадаме аргументовано розправяц лебо писан о тей тематики. Але знаме келью нас реально ест, а келі ще пописали як Руснаци. Ту тераз тата цака – чи вообще дацо значи же дахто Руснак кед е у Державним заводу за статистику не уписані же е Руснак? Поправдзе, значи. Значи нам хтори з туту особу будземе бешедовац по руски, але нажаль, за шицки други СТАТИСТИЧНИ информации, кед е не уписані же е Руснак, то значи же е инше. А тото вец за собу цага гевто що найчастейше споминаме – права целей заєдніци.

Держава спрам статистичных податкох додзелое права меншином, а тиж так и финансійни средства.

Кед ще финансійни средства зменшашо, квалитета планованих програмох будзе слабша, а вец помали ширша заєдніца престане препознавац меншину та ще вона помали загаши. Не загаши ще у власним обисцу, але загаши ще як препознатліви фактор у ширшої заєдніци.

Гуторене же Совет за націонални меншини не будзе зменшовац средства меншином, але будзе давац пенеж спрам програмох. Поставме питане чи бізмез ми сами давали пенеж дақому же би пестовало цошка ѿ ані сами припаднікі тей націонаней заєдніци

не ценя достаточно же би ще вияшнели як припаднікі истей? З часом, вироятно дахто постави и таке питане.

Попис 2021. року, як зме уж написали, бул еден з найлибералнейших и поведли бізмез, найлегчайших за пописовачох, але указало ще же принесол велью того неясного, а як зме уж написали, аж и католіцка церква, хтора як інституция високо котира у Горватской, виказала подозривосц до релеватносци приказаних податкох.

Кед патримре статистични податки лем за нашу націоналну меншину, видзиме же од попису жительства 1971. року та по нешкі, наша націонална заєдніца рапидно траци число припаднікох.

КАЖДИ 10 РОКИ НОВИ ПОДАТКИ

Спрам Попису 1971. року Руснацох було 3.728 лебо 0,08% у вкупным числу жительськох теди кед у Горватской бывали 4.426.221 особы.

Року 1981. у Горватской жило 4.601.469 жительськох, а Руснацох було 3.321 односно 0,07%.

Дзешец роки потым, 1991. року, Горватская мала найвекше число жительськох спрам скорейших роках, точно 4.784.265 але число Руснацох ще зменшало на 3.253 гоч процент остал исти як и 10 роки скорей, 0,07%.

Уж 2001. року, число жительськох у Горватской ще барз зменшало, пописане 4.437.460 особы, а Руснаци на тим Попису прешли ище горшее, пописані 2.337 особы, односно 0,05%.

О 10 роки, 2011. року жительськох Горватской було 4.284.889, а Руснаци знова траца вельке число своїх припаднікох, було нас лем 1.936, але пре зменшане число вкупных жительськох у Державе, посток остава исти 0,05%.

То статистика. Число ще зменшую але процентаулна вредносц остава иста. Кед ще примені на меншински права, випатра як же ще ніч не траци. Медзитим, як заєдніца, як конар хтори ще треба шириц и роснуц, трациме велью.

Прешлорочни Попис указал ище невигоднейшу статистику, як за жительськох Горватской, та и за векшину націоналних меншинох.

У Горватской, спрам Попису жительства 2021. року живе 3.871.833 особы односно 9,25% меней як 2011. року. Руснацох тераз ест 1.343, односно 0,03% (*жридло Державни завод за статистику, остатня пременка 7. октобра 2022. року*).

Як зме могли вичитац зоз Державного завода за статистику, одкадз и позберані шицки горе пласовані податки, шицки націонални меншини чишли менше число припаднікох, едино Ромох ест вецей.

ПО НАШИХ МЕСТОХ

Нашли зме и тоти податки:

Вуковарско-сірімска жупания 2011. року мала 1.427, а 2021. ма 965 Руснацох.

Осецко-бараньска 2011. року мала 100, а 2021. лем 62.

Город Загреб хтори у тим случаю ма значносц Жупаниі, 2011. року чишилел 134 руски души, а нешкі ма 111.

Сам город Вуковар ма 323 особы вияшніти як Руснаци, а пред 10 роками мал 440.

Општина Богдановци пред 10 роками мала 444 Руснацох, а нешкі 301. До општини Богдановци припадаю Петровци.

Општина Томповци 2011. року мала 272 Руснацох, а нешкі 183. Ту припада место Миклошевци. Город Осиек мал 58, а нешкі 37.

РУСНАЦІ ПРОСЕКОВО ЯК И ВЕКШИНА У ГОРВАТСКЕЙ – СТАРШИХ РОКОХ

Знаме же зме медзи старшима націоналними меншинами у Держави, же велі помарли але ище вецей ще их одселело до іножемства, медзитим статистика треба застарац каждого з нас кед жадаме же би Руснаци обстали у идуцих роках.

Проблематика невияшњования по національней припадносц ище віше барз присутна, але ту, окрем на *здрави розум* не мож упільвовац. Кед ще и попри того же мац и оцец Руснаци, іх дзецко не чувствуе и не вияшнію як Руснак, цо ту може зробиц руска заєдніца? По важаючих предписаньох о охрани особних податкох, ніхто ще нікому не шме ані опітац цо є по націоналносци. Гоч по местах дзе ест найвецей Руснацох, каждого можеме начишліц, бо ще медзи собу скоро шицки познаме, та барз добре знаме хто то тут цо ще не вияшнел.

Але статистика того Попису жительства 2021. року така яка горе написане, а о 10 роках, як народ гвари – хто прежис будзе пріповедац. Наздавайме ще же Руснаци прэжнюю.

Треба ище наглашиц же ведуца по числу Руснацох и далей Вуковарско-сірімска жупания, та треба обращац окрему повагу же би ще оможківело тим цо жадаю ту остац, вигодни условия за роботу и живот, же би не напуштовали тото подручье, односно же би ще аж и врацели кед би пожадали.

Мушиме ище констатавац же, як націонална заєдніца хтора ма вельке число припаднікох розошатих по численых жемох швета, але не ма юнду державу з хторой би ще могло приселіц векше число Руснацох до Горватской, мушиме ще намагац сами обстац. Лебо на даяки способ понукнуц нашим хтори пошли вонкі, же би ще врацели. Знам же то звуци як утопия и же нешкайши миграцій таки масовни и швидкі же ще дзе поядні застановяю на истим месце аж кед пойду до пензій. Але, понеже не мame таку матичну державу яку маю нпр. Мадяре и Словаки, хторим матични держави помагаю на числены способи же би ще затримали у Горватской, мушиме себе посвидомиц же ми отадз, ту зме народзены, ту зме одховани, але у наших руских фамелійох и ту наш дом, нашо школи, нашо церкви, нашо дзеци и унучата. Намагайме ще обстац и остац свойо на своім – Руснаци.

Наздавам ще же пошвидко позберам ище податки о шицких местах у Горватской дзе жию Руснаки, та вам и тото презентуют у даєдней идуцей статі, же бисце мали сличку о тим дзе нас 1.343 жие и як зме барз розошати по целей нашей держави.

Агнетка Балатинац

ТОГО ДНЯ И НЕБО ПЛАКАЛО ВЛАДО РУСИН 1956. - 2022.

Кед сом 2017. року з Владом бешедовала о його живоце за рубрику *Людзе, роки, живот* хтору пишем за Руске слово, ніч не нагадовало же ноши у себе чежку хороту. Бул полни ентузиязму, як за приватни плани, так и за роботу у Дружтве, у рускей заєдніци... Плановал длугорочно, а давал цалого себе до кождей активносци хтору започинал.

Початком фебруара 2022. року нагло ше похорел, а диагноза була престрашна. Не верели же прежие операцию. Але Влад борец. На шицких фронтых вон вельки борец. Не лем же превижил чежку операцию, але почал примац терапию хтора му помогла же би ище пожил. И пожил, аж пришол и на Петровски дзвон, слаби и у кочику, але моцного духа. Любел своїх Руснацох, свойо Дружтво. Давал им потримовку аж и таки хори.

Але вец, 20. септембра, цело вецеј не витримало. Загашел ше живот Влади Русина.

Кед зме 21. септембра пошли на теметов одпитац ше од нього, слунко так моцно швицело и було так цепло же ми перше на разум спадла думка же ше нам то Владо ошміхує, там дзешка од горе и же є радосни же зме го присли випровадзіц. А вец, кед зме ше уж мали розисц з його тужемским целом, наавила ше така чарна хмара

Владо Русин

над позберанима на хованю, так моцно почал падац диждж и дуц вітор же ми на разуме було лем же то Владо плаче бо ше розиходзіме на тим швеце. Шицки остали по сам конец, гоч диждж бул таки моцни же зме премокли до нітки, та ані амрели небарз помагали бо дул барз моцни вітор.

Владо тераз меркує на сваіх наймилших, меркує на свойо Дружтво и на свою руску заєдніцу там дзешка з райских висотох, дзе ми вірни веरиме же одходзіме кед за-кончи наш тужемски живот.

Най му будзе легка тата вуковарска жем и най спочива у мире Божым. Остане нам у красных памяткох и барз нам будзе хибиц.

Приношиме Владову приповедку о його живоце хтору зме написали 2017. року.

ВЛАДО РУСИН

РУСИН ПО ПРЕЗВИСКУ, АЛЕ И ПО НАЦИОНАЛ- НОСЦІ

Кед ше упознава з другима, гутори – Русин. Собешеднік гвари – Мило ми, а як ше преволуеце? – Русин, гвари Владо з ошміхом.

– Мой прадідо пришол з України и предпоставя ше же то почали волац Русин, гоч нє по презвіску, але вец му то остало як презвіско, толь-

Младенка и Владо Русин зоз дзівкамі Таню и Марію

куе Владо.

– Народзени сом на святого Петра, 29. юния 1956. року у Вуковаре, але нія, не наволали ме Петро – гвари Владо.

ОЦЕЦ З ЛАТЯРКУ, МАЦ З ПЕТРОВЦОХ, А РОС- НУЛ У ВУКОВАРЕ

Оцец Славко по походзеню з Латярку, а мац Марча Гвожджак зоз Петровцох. Кед ше побрали, почали бывац у Вуковаре, недалеко Владовіх діда и баби по оцові. Так Владо, док не рушел до школы, углавним роснул у діда и баби Русіновіх. Їх хижка була остатня на драгі з Вуковару за Петровцы, та дзеци уживали у бавісксу на отвореним. За хижу спрам Петровцы були поля. Як дзеци правели губаби, ба-вельи ше з домашніма животініми, чупкали по баркох после летних дижджох и нігда им не допіло буц вонка и видумовац рижні бавіскса.

– Ходзел сом до Основнай школы „Степан Супанц“ дзе ходзели и мойо дзеци, а тераз ходза и унуки. Уж сом вецеј як 50 роки вязані за ту школу. Директаре и наставнікі ше меняли, а моя фамелія ше віше ту школовала. Могли бы ми дац дяку пла-кету за вірносц школы – през шміх гутори Владо.

– Кед сом ходзел до основнай школы, ходзел сом паралельно и до музичнай. Учел сом грац гармонику и гітару. Закончел сом нізшу музичну школу, а 70-тих роках сом почал грац у КУД „Осіф Костелник“.

По законченей основнай школы предлужел школоване у класичнай гімназії „Томо Горета“ у Вуковаре, а вец ше уписал на Польопривредно-машински факультэт у Винковцах, дзе абліввало, але нігда не дипломовал. Гвари, дахто пове же чкода, але йому не жаль, задовольни є зоз своим животом и ніч би не менял.

После войска, котре теди було обовяне, купел каміон и почал превожиц робу. Ёден час му добре ішло, а кед ше почало слуховац же ше не могла наплаціц робота котру зробел, преруцел ше до Чазматрансу дзе робел як шофер по сам початок войны у Горватской.

ПЕРША ЛЮБОВ МУЗИКА

Пред тим як пошол до войска, упознал терашню супругу, Младенку Рубич, котра по походзеню зоз Томповцах. Побрали ше 1981. року, а 1982. року народзела ше Таня, їх перше дзецко. О длугши час, 1996. народзела ше Марча. У медзичаше була

Владо Русин

война. Страшни часи у Вуковаре.

— Кед постало престрашне зајени и дзеци, одведол сом жену и дзецко до Сплиту, дзе супруга ма родзину, а я ше врацел до Вуковару.

Прешол пекло војни у Вуковаре дзе є ранети и тортури лагрох у Сримске Митровици и Нишу, але оптимизем и радосни дух нє страцељ. Мал значни должностници у горватским војску, здобул високи официрски чин, а 1998. року одлучел прилапиц пензију и од теди, як сам гвари, постал ћешлїви пензионер.

Без огляду на шицки неволї котри прежил под час војни, врацел ше свој першой любови – музики.

— Кед сом закончел музичну школу, грал сом гитару у „Осифови Костелниковои“, але ме зацикавел и дуйни городски оркестер, та сом ше уписал там и научел грац на бугнох. Бугни ми були цикави бо паметам же старши гуторели же дзивки патра на шпивача, але пойду з бугнам, а як легинь, дзечнє запатрал дзивки – през франту приповеда Владо.

Але любов гу музики остала и по нешка.

Кед ше после војни, 2001. року як фамелия врацели до Вуковару, уписал и себе и Марчу (младше дзивче) до КУД „Осиф Костелник“. Марча як шейсцрочне дзивче

почала танцовац у Дружтве, шпивала у хору и соло, а тата любов и нешка присутна, та гоч ше одала за паноца Олега Закалюка и пошла жиц до Райовога Села, дзечнє помога Дружтву и ище вше водзи хор.

— Вона тиж закончела музичну школу, але вона вибрала напрям клавир. Помагаме једно другому у Дружтве, я робим з оркестром, а вона зоз шпивачами.

На уровню Сојузу Русинох РГ планујеме формовац једен национални оркестер, а тиж и фолклорни ансамбл, толкује Владо. За тераз секретар Сојузу Звонко Костелник и я порушали зазбероване гудакох зоз Вуковару, Петровцох и Райовога Села, а у блізкай будучносци планујеме анимирац и гудакох з Осијеку. Тиж планујеме формовац и здружени фолклорни ансамбл, бо за траз мame по даскељо пари у каждом нашим месце, а то барз мало кед ше идзе госцовац на даяки велько манифестациј.

— Дзеци нешка зацикавенши за електронски бависка як за очуване културног скарбу национальней меншини, але нина, я мам тройо дзеци у оркестру котри барз любя нашу културу, робим з нима и видзи ше ми же ме дзеци любя, а и я любим их. Мам и двойо таки менши котри барз крашнє шпиваю.

— Знам же то за дзепоедни штредки дробнїца кед ше спомнє двойо-тройо дзеци

Владо Русин грае до бугни

лєбо даскељо фолклорни пари, але у местох дзе була војна и замарла континуована аматерска дїялносц, вельки успих, попри шицких понукн囿ох у городзе, примагнук дакого праве до руского дружтва – толкује Владо стан културнога аматеризма у Вуковаре.

— Недавно зме так здружени, Вуковар, Петровци и Райово Село були у Риєки, госцовали зме при Дружтву Рушњак. Мали зме три цаловечарши концерти през три днї. Наступи знїмала телевизија, та и то вельке доприношеније за препознаване Руснацох кед ше дагдзе звяза. Знїмала и национална телевизија, емисија Призма котра провадзи национални меншини, та ше наздаваме же нас буду волац и на други госцоване. Людзе любя Руснацох, любя наш фолклор, вше нас крашне привитаю и треба зачувац тоту препознатлївосц и популярносц.

ПОСТАВЕНИ ФУНДАМЕНТИ ДЗЕЦИНСКЕЙ МАНИФЕСТАЦИЈИ „ПЕРШИ АПЛАУЗ“

КУД „Осиф Костелник“ поставел фундаменти дзечинской манифестацији „Перши аплауз“ котра једина така манифестација котру организую Руснаци у РГ.

— Прешлога року на манифестацији було коло 200 дзеци. То не були лем руски дзеци, але и нашо приятеле з других местох дзе нас поволную на госцоване.

Маме барз добре сотрудніцтво з Марију Бистрицу, дзе каждого року госцује нашо Дружтво, а влоні до нас пришли 48 особи, а од того 43 дзеци. Задумайце 40 дзеци на бини! Прекрасни призор! Кед би голем и ми мали тельо – з носталгију коментарује Владо, здогадајуци ше часох кед и у наших местох тиж було тельо, а дагдзе и веџе дзецих.

Попри роботи у КУД „Осиф Костелник“, Владо активни и у городским дуйним оркестру, та и з нима ма вельо наступи по целай Горватской.

Владо ма вельо енергij и дзеки за роботу, а як сам гаври, циль му же би ше Руснаци цо баржей указовали през пестоване културног скарбу и же би вше веќе число гражданох препознавало Руснацох кед ше звяза на манифестацијох. Зоз власнога искуства шведочи же ище вше дзепоедни не знаю хто и цо Руснаци, а шицки хваля фолклорни наступи, насампредз красоту и схопносц младих дзивкох и легиньох у фолклорних бравурох котри указую на наступох, але и красоту народнога облечива.

— Кед наступаме у месце дзе людзе нїч не знаю о Руснацох, а ест и таки места у Горватской, после наступу шицки одушевени, шицки нас любя. Дужносц нам очувац тоту красну слику о Руснацох.

**Агнетка Балатинац
Вуковар, 4. юниј 2017.**

ЗАКОНЧЕЛИ 57. ВИНКОВСКИ ЄШЕНІЙ

Члени КУД „Яким Гарди“ на тогорочних Винковских єшеньох

Памятка на наступ

Винковски єшені постали популярно-наукови сход жридовей культуры котри вишли зоз души наших людзох, вони чуваре кедишнього вала, звичайох и писньох, вони указую слики прешлосци и терашњосци, упуцуючи на невигледани напрями и можлівосци у будучносци.

Винковски єшені почали 9. септембра зоз манифестацію „Фолклорни вечари“, на котрих ше представели понад шейдзешат фолклорни ансабли зоз Вуковарско-сримской жупанії и иножемства. Медзи теліма учашнікама наступело и єдине нашо руске дружтво КУД „Яким Гарди“ зоз Петровцих, а котре порядно наступа на тей манифестації

Наступ наших аматерох котри ше представели зоз „Рускима народними танцами“ у провадзеню свогого оркестра и Хлопскей шпивацкей групи Дружтва, котра шпивала писні у танцох, одушевел публикну на фолклорных вечарох 13. септембра, а тиж так и фахови жири котри за наступ мал лем слова похвали, и наглашали же би ше таке жридове облечиво и дзвиоцкє чесане требало цо длужей затримац.

Петровчане уж традицыйно на кождих Єшеньох на котрих презентую жридлову танцы и писні, а тиж так и народне облечиво Руснацох того краю, а публика була одушевена и щира у кляпканю.

У шветочным дефилеу през винковски улічки

Петровчане ше 18. септембра представели и у дефилеу, на котрим по винковских улічох участвовало вецей як 3000 учашнікох зоз 69 фолклорных дружтвох, 30 парадни кочи и 52-ю шедлачэ.

Шветочни дефиле учашнікі закончели зоз славонским ко-

лом при парку, а вельочислены танцоше и парадни кочи ше постарали же би Винковци знова забліщали од прекраснаго облечива и народных писньох провадзени зоз народними оркестрами.

Звонко Костелник, проф.

Венчик руских народных танцох на бини Винковских єшеньох 2022. р.

Поздрав зоз бини после шветочного дефилеа

ГРАМАТИКИ РУСКОГО ЯЗИКА (5)

Нагло претаргнути живот Миколи Кошиша була велька утрата и за нашу наукову діяльносц. Заш лем Кошиш сцигнул поставиц тоту другу гарадичу котра водзела нашу бешеду гу сучасному стандартному языку.

Трецу гарадичу на драги стандардизациі нашого языка поставил Юлиян Рамач. Вон, ягод и його предходнікі, Костельник и Кошиш, не обявел лем граматику, але и други виданя важни за стандардизацию языка.

Ю. Рамач 2002. року обявел Граматику руского языка. Лем по ей обсягу на 615 боки відно же вона капиталне діло.

Цо ше дотика жанру граматики, ю можеме тримац за нормативну кед мame у видутоти часци у хторих ше описує фонетика и граматика у узшим смыслу, а тиж и лексикология. Медзитим, кніжка ширша – у ней додати ище два часци: перша о историйней граматики, а у другой дати податки о исторії розвитку литературного языка. На тот способ у граматики Ю. Рамача обединені два приступи – нормативни, тё. намагане дац систематични и дошлідни опис нормах сучасного литературного языка и іх розличносці од усней бешеди, и чисто научово-те-

ретични, хтори преходзи граніцы нормативного описована. Кед бизме ше и не зложели з таким злучованьем у ёднай кніжкі часцю цалком розличных по цільох и задаткох, и кед вежнеме до огляду же кніжка наменена на сампредз школяром, та и у тим случаю мушиме повесц же автор перши раз у рускей филологии дал найподполнейши податки о нашим языку.

Надпомніме гу тому же автор стаємно прави паралели медзи литературну норму и усну бешеду, указує дзе треба, на сербски упльів. Ми тримаме же таки приступ барз вредни, бо ше литературни язык разпатра не лем сам по себе, у його, так повесц, „чистей“ форми, але увязи и у взаємных одноточках з некодифіковану форму, яку представя усна бешеда, и зоз сущедним вельким языком, хтори оконччує стаємни упльів и аж прыцисок. Ю. Рамач непрерывно свидоми того дзеленя на живу, каждодньову бешеду, народни язык з ёдного боку, и на стандартни, литературни язык, з другого. То наглашує и у граматики: „Даєдни язични элементы ше не хасную по утвэрдзених нормах, але их спонтано прилапюе векшина хаснователью ёдного литературного языка. То окреме важи за недостаточно нормовани литературни языки, до яких спада и наш язык“.

Думам же попри шицких квалитетох котри ма Граматика Ю. Рамача, вона окреме важна пре три свой поглавя котри у ранших двух граматикох лебо не было, лебо не у такой

Рамачова Граматика руского языка

Даєдни зоз словнікох котри уложел и ушорел Ю. Рамач

нашим языку: Сербско-русского словника, 2 томи, Руско-сербского словника и Словника руского народного языка, 2 томи. Зложел и дзепоедни други словнікі: Руску лексику, Фразеологийни словнік.

У теорії лексикографії есть правило драги по котрим ше на меншинских языках укладаю словніки. По тим правилу первое виходзи словнік у котрим перши язык векшински, а преклада ше на меншински, потым виходзи словнік у котрим перши язык меншински, а преклада ше на векшински. Лем дзепоедни меншински заєдніци маю досц сили видац ўніязнични словнік свогого языка. О важносці такого словника не мушиме вельо бешедовац, але мушиме надпомніц же и вельо численши язични заєдніци не маю свой єніязнични словнік. Дзекуюци Юлиніві Рамачові, мы таки словнік мame.

Пре шицко спомните, наглашуме же Юлиян Рамач положел трецу гарадичу у нормованю руского языка. Вон конечно виведол наш язык на уровень сучасних стандартных языках дзекуюци окреме своєй велькай граматики и єніязничному словніку.

Оксана Тимко Дітко

Словарь русского народного языка

ВИБЕРАНКОВА СКУПШТИНА КУД „ОСИФ КОСТЕЛНИК“

Внедзелю, 25. септембра, отримана Виберанкова скупштина КУД „Осиф Костелник“ Вуковар. На Скупштині були присутні 22 особи, а медзі німа бул и Звонко Костелник, член Совету за національні меншини РГ и в. д. секретар Союзу Русинох РГ.

Скупштина започала зоз роботу на 15 годзин зоз привітними словами подпредсідателя Дружтва Мирка Дороказия. Скорей самей роботи и прилапітования дньового шора отримана минута цихосци за покойного предсідателя Владу Русина, хтори поховані лем пейц дні пред тим.

Предложени и прилапени дньови шор. Потим вибране Роботне предсідательство у складі Мирко Дорокази, предсідатель, Звонімир Барна, член, Любіца Гаргай записнічарка, Верифікаційна комісія у складі Татьяна Алерич и Кирил Надьордь, а за оверйовачох записніка Вера Павлович и Звонко Гайдук.

Предсідатель роботного предсідательства Мирко Дорокази пондесол звит о роботі Дружтва у тим року. Дружтво у прешлім року зазначело рижні активносці. Вельо поробене на ушорйовано просторійох Дружтва як и на дворе. Цо ше дотика наступох було их єденац. Понднешени и фінансійни звит

Члени Дружтва хтори були присутні на Скупштині

у хторим потолковане яки були приходи и розходи. Звіт Надпітрацого одбору поднесол член одбору Звонко Гайдук бо педсідатель Йоаким Дудаш пре хороту не могол присц на Скупштину. На ані єден звіт не було пригварки, та су єдногласно прилапени.

Потим розпущене старе руководительство Дружтва, та вибране нове. За предсідателя вибрані Мирко Дорокази, а до Предсідательства іще вошли: Ренато Міклош, Звонімир Барна, Любіца Гаргай, Зденко Ждиняк, Татьяна Алерич, Ольга Лукач, Звонімир Муса и Вера Павлович. До Надпітрацого одбору вибрані: Звонко Гайдук за предсідателя и Кирил Надьордь и Наталя Барна за членох. За ликвидатора вибрані Мирко Дорокази.

Нови предсідатель Дружтва Мирко Дорокази бешедовал о планах по конец рока, як и у идуцім року, о тим дзе и як ше планує наступиц. Тиж наглашал же ше у першим шоре нове руководительство муши постарац о квалитетним отримованю дзешатей манифестацій дзецінскай культурно-уметніцкай творчосци „Перши аплауз“. Цо ше дотика фінансійного плану, вон ше не розликує од потерашнього.

Под остатню точку рижне бешедеване о тим что іще треба зробиц же би ше простиорі до конца ушорели и цо потребне купиц од інвентару.

ПЕРША СХАДЗКА НОВОГО ПРЕДСІДАТЕЛЬСТВА

На першай схадзкі Предси-

дательства, 26. септембра, хтору отворел и водзел предсідатель Мирко Дорокази, були присутні шыцкі члени хтори и выбрані. Схадзка мала лем два точки дньового шора, вибор подпредсідателя, секретара и касира Дружтва, та рижне.

За подпредсідателя выбрані Ренато Міклош, за секретарку Любіца Гаргай, а за касира Звонімир Барна.

Под точку рижне бешедовало ше о планах по конец рока, а у першим шоре о організації и отримованю дзешатей манифестацій дзецінскай культурно-уметніцкай творчосци „Перши аплауз“. З тей нагоды вибрані и Організаційни одбор манифестацій у складі: Мирко Дорокази, Ренато Міклош, Звонімир Барна, Любіца Гаргай и Вера Павлович. **Любіца Гаргай**

„АВТОБУС“ У ВУКОВАРЕ

Томіслав Рац нашмейовал вуковарську публіку

була Міріана Токарский, за сценографію ше постарал Мірослав Лехолат, за гардеробу Снежана Лехолат, а за музични ефекти Звонко Костелник.

На представу пришло красне число Вуковарчаньох хтори у представі ужывали и крашнє ше нашмейали. Томіслав Рац на интересантны способ уключел шыцкіх присутніх до представи „вожаці их на автобусе“, хтори вец од нього могли чуц рижні анегдоты, та аж буц и „присутні“ у єдним транспортним нещесці.

По одбавеней представі глумец од Вуковарчаньох дostaл символични дарунок, а вец шыцкі ведно остали на приемнім друженю.

Лю. Гаргай

ОТРИМАНИ ЮВИЛЕЙНИ 10. ПЕРШИ АПЛАУЗ

Учашніки програми

Всаботу, 8. актобра, у Вуковаре отримана 10. манифестация дзецінскай творчосці „Перши аплауз“, у организації КУД „Осіф Костелник“ Вуковар и Союзу Русинох Республіки Горватской.

Манифестация почала зоз покладаньнем венцох и паленъем швичкі за по-гинутых бранітельох при крижу на уцеку Вуки до Дунаю. На 17 годзін отримана культурно-уметніцка програма у хторей наступели: КУД „Осіф Костелник“ зоз Вуковару, КУД „Якім Говля“ зоз Миклошевцох, КУД „Якім Гарди“ зоз Петровцох, Дружтво „Руснак“ зоз Петровцох и Танечна група „Венера“ зоз Вуковару.

Манифестация отримана у хижы Лавослава Ружички.

На манифестації спред Городу Вуковару була присутна Івана Муйкіч, прочалніца управного oddзеленя, хтора манифестацию и отворела, потім Звонко Костелник, член Совету за национальни меншини РГ и аниматор культуры у Сою-

Манифестацію отворела Івана Муйкіч

зу Русинох РГ, Зденко Бурчак, председатель Ради рускей национальней меншини городу Вуковару, Агнетка Балатинац, Представителька Руснацох Осєцко-барањскай жупанії и петровски патрох о. Владимир Седлак.

Конферансу водзели Татяна Алерич и Вера Павлович, а за випатрунок сцени ше постараала креативна секция „Прадаки“.

Манифестация отримана зоз финансійну потримовку Совету за национальни меншини Республики Горватской, Городу Вуковару и Ради рускей национальней меншини городу Вуковару.

„Перши аплауз“ закончел зоз вечеру за шицких учашнікох програми у ресторану Нада.

Лю. Гаргай

Председатель КУД „Осіф Костелник“
Мирко Дорокази вита госцох

ЛЮБИМ

Любим
кед ше слунко
на концу дня
скорей як зайдзе
за горизонт
ище раз оглядн€,
ошміхн€
зоз своїм златим
ошміхом
и погласка
коруну ореха
у мацеровим гумн€,
престре покровец
златних заройох
по загради
и затанцує
зоз цмоту
остатнї валцер
скорей одпочивку.

Агнетка Костелник Балатинац
Осіек, 4. 10. 2022.

VOLIM

Volim
kada se sunce
na kraju dana
prije zalaska
za horizont
još jednom osvrne,
osmjehne
svojim zlatnim
osmjehom
i pomiluje
krošnju starog oraha
u maminom dvorištu,
prostre svileni pokrov
zlatnih zraka
po vrtu
i zapleše
sa sumrakom
posljednji valcer
prije počinka.

Ahnetka Kostelnik Balatinac
Osijek 4. 10. 2022.

Слово мацерово

Пише:
Агнетка Костелник Балатинац

КЕЛІЯЗИКИ ЗНАШ, ЗА ТЕЛІХ ЛЮДЗОХ ВРЕДЗИШ

У прешлим числу Новей думки писала сом же на 1 936 особи маме лем трох занятых, а уж у тим чишле мушим віправиц туту статистику. По найновиших податкох, Руснацох у Горватскай ест 1 343. И далей маме трох занятых, але ше статистични податки меняю. Гваря, не важне же нас ест меней, средства зоз Совету за национални меншини ше не зменшаю, достане ше спрам програмох. Гваря, кед програмы квалитетни, и пенеж будзе векши, кед культурно-уметніцкі дружтва буду мац вецей наступи, вецей пенежи достаню. Як ше лем обраци, віше ше шицко патри през пенеж. И так то ідзе док раз дахто од численших не пове же телі пенеж видвойовац за таке мале число припаднікох превелью. Того року, ведно зоз Дружтвом Руснак хторе не член Союзу Русинох РГ, Руснацы достали 1.053,200,00 куни. Красна громадка пенежу!

Але чи лем пенеж тот хтори важни же би Руснаци обстали? Чи лем право на двоязични табли на уходох до места важни? Лебо важнейше же би тоти дзеци хтори нешкава маю 8 лебо 10 роки, научели нашо писмо, научели читац по руски, бешедовац по руски...

Танцовац и шпивац вішеліяк науча бо то можебуц и найинтересантнейше младшому возрасту. Але написац дацо з кирилицу лебо як то нашо людзе любя повесц з нашима буквами, то уж дакус чежше. Вішеліяк же очежуюца оконносц непопуларносц того писма пре конотацию зоз прешлу войну, але уж бизме ше шицки мушели освидомиц и потолковац гевтим хтори можебуц меней упущени, же кирилица не писмо на хторе виключне право поклада една нация. Зоз зневажованьем значносци нашей азбуки, зневажуеме сами себе. Наш идентитет не лем наступи на культурных манифестациох, але и язик, писмо, вира, школство...

Недавно сом чула же нашо руски дзеци

медзи собу не же не бешедую по руски, але уж вецей не бешедую ані по горватски. Зявел ше нови тренд та бешедую по английски. Гваря, то им интересантне, а и дідове и баби их не можу розумиц. Ище интересантнейше же тоти дзеци ходза до нізших класох основнай школи, а английски учели у окремым програму скорей як рушели до першай класи. Родичи препознаваю же английски язик у нешкайши час необходни за глобальну комуникацию и жадаю своим дзецом оможлівиц приступ швetu. То вішеліяк за похвалі! Але не було бы згорше у тим напряме научиц дзеци и о вредносцох мацеринскаго язика. Понуци их же гевта латинска *кељо язики бешедуеш, за тэліх людзох вредзииш*, не видумана даремно.

Медзитим, як потолковац дзецом вредносц нашаго язика, кед на интернету маме приклад же ше на наших русских порталах, а окреме на фейсбуку ані не пише по руски, а и кед ше пише, пише ше з латиницу.

Хто за тото виновати? Хто виновати же нас на кождым попису жительства ест віше меней, же уж барз велі ані читац по руски не знаю, а о писаню най не споминам! На кого упреме палец? На тих аматерах у культурно-уметніцких дружтвах хтори даваю себе цалих, свой шлебодні час, хтори место же би були з фамелию, пакую свойо народне облечиво и одходза наступац по манифестайох на хтори ше дакеди вожа по даскелью годзини, а часто и пол дня и истотелью дому, же би там одшпивали лебо одтанцовали дацо цо тирва 10 минути, бо им организаторе лем телью часу дали? А кельо ище скорей тога вежбаю! На ніх упреме палец? Сигурно же не! На Ради и Представительох хтори тиж окончую тоти должносты волонтерски, без плаци? Сигурно же ані на ніх не. На учительки? Вони ше намагаю. Результаты не віше яки бизме жадали, але цо зробиц? Як порушац чувство же

припадац гу ўдному народу то чесц. Пixa же знаме язик хтори други не знаю, же зме єдинствени.

Вец ми сападло на разум же ше у нас дома віше бешедовало лем по руски. Я ше, пре роботу, давно одселела з валалу, але віше кед бим пришла дому, бешедовали зме по руски. И з дідами и з бабами док були живи, зоз сущедством, аж и до дутяну кед зме пошли, куповали зме *по руски*.

У школи *наш язик* был виборни предмет, могло ше исц кед ше сцело а кед не, не мушело ше, але нікому не приходзело на разум же би не ходзел на наставу рускаго язiku. У моей основнай школи як странски язик учел ше английски, але ми нігда медзи собу у обисцу не бешедовали по английски, гоч мой дідо Петро народзены у Амерыкі и там закончел школу скорей як ше врацели до Міклошевго. Віше зме бешедовали лем по руски. Од малючка ме моя мац учела же писане и читане найважнейше, а на мацеринским язiku бешедовац у валале лебо городу дзе жиеш, то дар Божи! Значи же ши ту свой на своём и медзи своїма. Цо ци треба вецей як знац дзе припадаш и кто ши! Шицки други язики, віше лем странски лебо цудзи язики. Твой, то тот, гвари моя мац, на яким сом ци приповедки приповедала и на яким сом ци шпивала кед ши була мала. Твой язик то гевтот пре хтори шерцо поскочи кед го чуеш далеко у швеце, а окреме кед на нім кажди дзень бешедуеш дома.

Прето бешедуйме зоз своїма дзецими, зоз унучатми по руски, шпивайме им, приповедайме приповедки, а вец, кед пойду до школи, учительком будзе легко научиц іх писац и читац по руски.

Една латинска присловка гутори: *Quot linguas calles, tot homines vales. Келі язики знаш, за тэліх людзох вредзииш.*

бл. Петро Павло Орос

Чежки роки за Церкву на Закарпатю

У 1947. року з ініцією забити владика бл. Теодор Ромжа. О. Іван Орос, Петров брат у юнію 1948. року послани на осем роки до ГУЛАГ-у. У фебруару 1949. загарештовани і помоцні владика Олександр Хира. Обручше помали саговал коло церкви. Було ясне же почала елиминація Мукачевської грецько-католіцької стварносці.

О. Петро ведно з другими священіками служаці потайно по обисцю по 1953. рок якошик спретно витворив свою місію - очуваць греко-католіцьку виру у шерцу людзох, бо церковні і парохияльні будинки фактично придани православній церкві Московського патріархату, але людзе були свідомі своїх кореньох і тримали ше своїх греко-католіцьких священікох.

Гоч офіційно греко-католіцька церква веций не

Кнїжка о животу бл.
Петра Павла Ороса

БЛ. ПЕТРО ПАВЛО ОРОС - НОВИ БЛАЖЕНИ НАШОГО РОДУ - II ЧАСЦ

исновала, вона исновала у тайносці. Дзеци ше кресцело по обисцю, винчало ше у обисцю, служби ше служило потайнє по обисцю або у за- руцених валалох, часто и вно- ци. О. Петро обиходзел валали: Билки, Боржавське, Широке, Вильхивку, Велики Комяти, Завадку, Онок и Олешник. Людзе пре свою вирносць були тиж випитовані, шиканирани, у службах деградовани, прешиїдзовані.

Гоч о. Петро нігда не наказувал о политики и тримал ше моцно Євангелій, тедишині режим твардо ше одлучел обраховац зоз нім, понеже похопели же є ста- точни греко-католік и при- хильни Риму.

Конечно, 1953. року агентом ше удало уругці своєго человека медзи людзох и дознаць кадзи ше о. Петро руша. Перши раз бул лапени у обисце Станковых у валале Билки. Бул загарештовани два тижні у Ужгородзе и випитовані з боку КГБ аген- тох. Розпитовали ше о його становиско спрам держави, о молитвох, о теологии, о цер- ковносци, як же би ніби и сами цели буц Христово ученики. О. Петро им шве- дочел о Божому милосердію и любові гу близньому. На- исце ше намагал буц автентичним шведком Христа. Пу- щели го бо не нашли вини на нім, а за себе го не придо- били.

КГБ го и далей сцел склоніц, живого або мертвого. Агент И. Харченко роздзелел слику о. Петра локалней по- лицій и преглашени є за шпиона. Водітель криминально-їстичного оддзеленя Василий Олашин сообщел присутним же од начальніка ви- дани розказ же би ше о. Петра лапело. За його лапане по- нукнута и награда.

Мученіцтво о. Петра Павла Оросового

Пред швето Велькай Матки Божей пошол до валалу Велька Камята, там спо- ведал, служел Службу Божу,

наказовал, а провадзела го Катарина Станкова. На саме швето по полудзенку рушел пешо на гайзибан до валалу Силци и шеднул до древеного статкарскаго вагону и модлел ше. Пані Катарина пошла ку- пиц карти. Поліцай В. Пов- шик ю збачел и питал ше ей за о. Петра. Вона гварела же не зна дзе е. Теди поліцай пошол гу машиноводителю В. Кепичову и загрожел му зоз гарештом и вон, у страху за себе и свою худобну фа- мелію, зрадзел священіка.

О. Петра поліцай знял зоз гайзибана и повязал го. Ведно зоз пані Катарину Станкову пешо рушели зоз гайзибанскаі станіці у на- пряме валалу Зариче. Поліцай ище гварел о. Петрови на- ше у драже тераз остат- ніраз помодлі. Рушели дас- кельо хижі у напряме виходу зоз валалу, але не дошли ище ані по хрест при леше, а о. Петро котри ишол три метери опрез поліцая обрацел ше и замодлел же би го тот пущел, але тот дораз до ніго ви- штрелел два метки, еден до ноги, други до глави. О. Петро спаднул на жем, пробовал ище даць повесць и видихнул. Дораз там добегнул и пред- сидатель валалу и други люд- зе, и кричали на плицая цо то зробел. Вон им загрожел же и их позабива кед же лем даць пробую направиц. На- граду котра була обещана за главу о. Петра, поліцай В. Повшик нігда не приял, о чим пошведочел 1992. року.

Перше, друге и треце ховане о. Петра

Потым як о. Петро бул забити, два дні лежал непрекрити у апапікарні у Іршави, а потым го поховали до якога церня блізко места Камянске, але понеже людзе од дзецих котри чували статок дознали о месце дзе бул по- хованы, поліція знова вико- пала його жемски остатки.

Други раз го поховали до гаражи начальніка по- ліцій Іршавского району, на лівім боку. О. Петра до тей гаражи ховали: В. Олашин,

В. Шкиря, Ю. Бабинець и И. Мелай, а присутни бул и Иван Дешко, познейши начальнік поліції котри мушел исц по своєй роботи и не бул там кед ше ховане одбувало. Тота тайна була строго чувана. Грожело ше з рижними ка- рами тим котри би ю виво- лали.

Зоз пременку режи- ма, аж под час легалізації Греко-католіцької церкви у України, 28. июля 1992. року пред церковну комісію и по- ліцію дакедишні начальнік Иван Дешко указал место дзе треба копац же би ше нашла труна зоз жемскими остат- ками о. Петра. Вони викопани и однешени су на припозна- ване до Ужгороду.

По треци раз, але на тот завод святочно, зоз свя- щеніческим хованьом у присустві множества народу и священікох ведно з владиком, о. Петро поховані 23. 8. 1992. року у месце Билки у каплічки при парохияльній цер- кви. Того дня шицки по теди врацени греко-католіцької цер- кви на Закарпатю предзванали з нагоди тей важней духовній події.

Поступок и преглашеннє за блаженого

Понеже и у народу и у Церкви бул на гласу свя- тосци, за його преглашеннє за блаженого порушани посту- пок перше на уровню Мука- чевского владичества. Велі, теди ище живи шведкове, давали свой вияви, конзульто- вана державана и церковна архива, шведочела родзина, дакедишні поліцае, людзе з места дзе ше случело забойс- тво. Веци цали поступок пре- нешени до Риму.

После 30 роках молитви, випитования и вигле- довання, на радосці веліх, тот шведок Божей блізкосці и любові гу Богу и человекові потвердзены за преподобного шведка вири и блаженого церкви у Риме 5. 8. 2022. року.

о.Владимир Седлак

ПРЕСЛАВЕНИ КИРБАЙ У МИКЛОШЕВЦОХ

У Миклошевцох, 8. септембра, у цркви Рождества Пресвятей Богородици преславени Кирбай. На Служби Божей ше з тей нагоди позберали велї валалчане зоз своїма милима госцами, а и паноцове з нашей епархиї, з Войводини, України и з Канади. Святу литургию предводзел о. Микола Ступяк, а наказовал о. Михал Режак. Оцец Михал у своей казанї наглашал на животней моци хтору чловек муши мац же би ишол по правей драги. Мариово родичи по велїм були окремни, а насампредз по любови гу Господу. Як жиц и остац вирни Богови, як ше одупрец шветовим стваром – то праве виволане за каждого християна, а Библия нам дава одвити на тоти питаня.

Священіки хтори служили Службу Божу на
миклошевским Кирбаю

Святу литургию зоз своїм шпиваньем возвелічали и члени КУД-а „Яким Говля“ Миклошевци, котри ше под руководзеньем Ани Бучковей потрудзели научиц шпивац святу литургию так як то велї роки шпивал миклошевски

Службу Божу провадзел женски хор зоз Миклошевцох

дзязяк Антонь Лікар. Краса народных обычайох у розличнoscи, треба пестовац и чувац од забуца як шветово ствари, так и сам способ шпиваня святей литургii. Домашнi парох о. Роман Ступяк подзековал шицким членом КУД-а, вирніком и, звичайно, паноцом, котри зоз свою присутносцу звелічали тот красни дзень. По обичаю, после Служби шлідзел и обход коло церкви, после котрого шицки вирни зоз своїма наймилшими предлужели дружене коло фамелійного стола. Красна хвиля послужела Миклушевчаньем же би у радосци и вешелю могли уживац у своім дню.

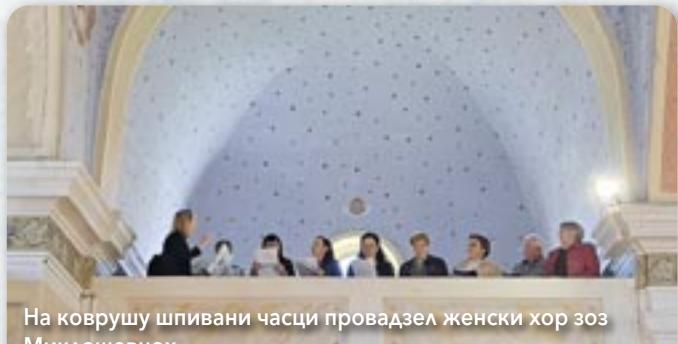
о. Роман Ступяк

ПРЕСЛАВЕНИ КИРБАЙ У ПЕТРОВЦОХ

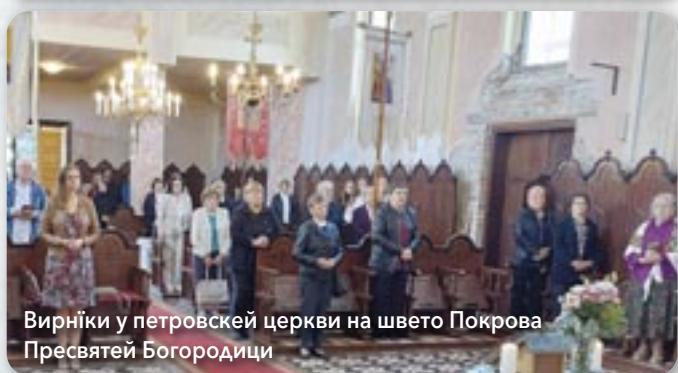

Священіки и швичкаре хтори служили шветочну Службу
Божу на Кирбай у Петровцох

Внедзелю, 2. октобра, у Петровцох торжествено преславени Кирбай Покрова Пресв. Богородици. Архиерейску службу очольвал крижевски владика кир Милан Стипич, а сослужовали му седем священікове зоз Крижевской епархиї и епархиї Св. Миколая зоз Руского Керестура. Кирбайскай преслави приключел ше познейше и староянковски парох о. Мато Шполяр.

На коврушу шпивані часци провадзел женски хор зоз
Миклошевцох

Вирнікі у петровской церкви на швето Покрова
Пресвятей Богородици

Петровски парох мр. сц. Владимир Седлак окончавал службу домашнього и ведно зоз одборцами, шпивачами и швичкарами старал ше о торжественным цеку кирбайской преслави. Шпиване на Служби Божей оторжествела Женска шпивацца група КМД „Яким Говля“ зоз Миклошевцох. По Служби бул одпустови обход. Красне число домашніх и госцох позбераю ше на тогорочни Кирбай, а кирбайше були окремна радосц за наймладших.

О. Владимир Седлак

ВИСТАВИ РОБОТОХ ВЛАДИМИРА ПРОВЧИЯ И ЙОВГЕНА СОПКИ, И ПРОГРАМА ШЛІДОМ СТАРИХ ФОТОГРАФИЙОХ

Малярска вистава Владимира Провчия

Йовген Сопка и Леся Мудри опрез древорезох

У рамикох манифестаций „Миклошевци 2022.“, у голу Будинка култури були отворени два уметніцки вистави, Владимира Провчия и Йовгена Сопки.

Наш афірмовані подобови уметнік Владимир Провчий, родзени Миклошевчань котри уж длуги роки живе у Матульях при Опатії, кожного ше року вше дзечне врача до Миклошевцах зоз нову виставу малюнкох. З тей ше нагоди пан Провчий представел зоз циклусом „Морски ладі“. Дванац малюнки у техніки акрилу на платну представляю панорамы моря зоз рижними ладямы на ёнкіх. Ошвицени зоз зарямы слунка на виходу чи заходу, малюнки зоз ефектним колоритом обрачуна на себе увагу патрачох. Маляр сце поручич же ладя то єден окремни швет, приповедка котра виволує рижни питаня: чия є, хто у ней, як випатра знука, кадзи пліва? Маляр жада у патрачох пребудзиц тоти разумована и обчековане новых путованьох.

Друга вистава древорезох петровскога уметніка Йовгена Сопки була праве нес-

подзиване за нащивительох у Миклошевцах. Йовген Сопка з древом ше почал занімаць 1995. року. Спочатку вирабял миниатурни древени ствари: коси, драбинки, грабрлки, а познейше почина правиць древорези хтори ше спрам тематики можу подзеліць до групох: римски пенеж, амблеми, валалски, лесово и церковни мотыви. За ёден векши древорез треба му три до штири мешаци, а свойю роботи найчастейше не предава прето же є, як сам гвари, емотивно за ёнх барз вязани. Понеже ше автор лем даскельль раз з виставу представел у родних Петровцах, його роботи ненательно познаты явносци, а наисце заслужую увагу.

Культурна манифестация „Миклошевци 2022.“ почала пяток вечар, 2. септембра, зоз програму „Шлідом старых фотографийох“ котра була задумана як препатрунок культурней роботи у Миклошевцах през сто роки. Програму порихтали Ана Бучко и Леся Мудри, а у реализациі идеї помогли им младши и старши миклошевски культурни аматере.

Женска шпивацка група КУД „Яким Говля“ Миклошевци

Програму розпочал Владимир Мишленович як бугнар котри вибугноввал важну ствар: же почина програма и же ше означае барз важна рочніца – сто роки культуры у Миклошевцах. Далей, зоз бешеди Владимира Мишленовича и Николини Бучко публика дознала же вони виполнюю важни задаток – пренайсць стари ствари и фотографій вязани за культуру и обичаі свога валалу. У толкованию фотографийох младым вигледовачом помага тета Нета – Агнетка Костелник Балатинац. Тот трио водзи публику през цалу программу котра преткана зоз

видеами старых фотографийох, архивских аудио и видеознімкох, у котрих ше организаторе дотхли роботи хорскай, шпивацкой, танечней и драмской секций.

На самим початку программы наступела найактивнейша секция дружтва – Женска шпивацка група зоз шпиванку „Ей, як себе зашпивам“. Потым, после відеа о найактивнейших соло шпивачкох наступела и остатня побидніца манифестації „Миклошевци 83.“ Нада Баташовіч зоз шпиванку „Преквитай, преквитай“. О роботи миклошевскога хору котри бул основани 1982.

Весели дзеницски танци

року бешедовал сам його снователь и руководитель Янко Колошняй з Канади, а його интерпретация шпиванки „Хижочко стара“ виволала позитивни емоції у публіки. Як здогадоване на не так давни часи, наступел и дует шестрох Гелени и Ани Бучко, котри пред деценю

часто шпивали не лем на міклошевской бини.

Красне ошвижене програми бул глумецки дует Нади Батакович и Лесі Мудри котри наступели зоз драмску сличку „Давни пайтashki“, написану на мотиви приповедки Гаврила Костельника. Тема вична:

Публика на програми

женска судьба и валалски огваряня. Публика окреме позитивно оценила глуму Нади Батаковичевой котра ше барз добре знашла у улоги городской гдовици.

Програму закончили наймладши, фольклорна група „Говлячата“ зоз венчиком дзенинских танцох и бавис-

кох. На таки символични способ организаторе програми жадали указац же на младих швет остава и же вони муша предлужиц роботу котру пред єдним сторочай започали їх предки.

Леся Мудри

37. КУЛТУРНА МАНИФЕСТАЦІЯ „МИКЛОШЕВЦІ 2022.“

Горніцки танец у виводзеню КУД „Яким Говля“ Миклошевци

Початком септембра у Миклошевцах отримана 37. Културна манифестація „Миклошевци 2022.“ которую организовало Културно-уметніцке дружтво „Яким Говля“ под покровительством Совету за национальни меншини Республики Горватской и сопокровительством Општины Томповци и Союзу Русинох РГ. Центральная часц

манифестації под назву „Поздрав ровнії“ отримана 3. септембра на отвореней бини. Скорей програмы члени дружтва и представніки Општини з покладаньем венца и паленьем швичкох опрез памятніка у центру Миклошевцах дали чесць шицким хтори страдали у Отечественей войни.

Зоз традицыйну шпи-

Дружтво Руснак

ванку „Миклошевци мой мили“ програму отворел паноцэ Янко Колошняй зоз Канади, а потым присутних у меню организатора привітал предсідатель КУД-а „Яким Говля“ Славко Ждініяк, опрез Општини Томповци општински начальнік Мілан Грубач, а Манифестацію отворел представнік Руснацох у Совету за национальни мен-

шини РГ Звонко Костелник.

Потым, як тому и швеchi, публіку прывітало домашнє дружтво зоз шпиванку и танцом, перше младши, а потым и старши члени. Ніколіна Бучко и Владимир Мишленович ше представіли зоз шпиванку „Там на гори фиялочка“, а дзесінска танечна група зоз нову хореографію „На пажици“. Миклошевская

КУД „Осиф Костелник“ Вуковар

КД Русинох Винковци

КУД Руснацох Осиек

женска шпивацка група квалитету свой роботи потвердзела зоз награду фаховога жирия на тогорочним фестывалу „Най ше не забудзе“ у Дюрьзове, а шпиванку „Шедла мушка“ одшывали у провадзеню гудацох з Петровцах. Старши танечнікі и далей активни у дружтве, а то доказали зоз двома танцами, „Горніцки танец“ бул одтанцовани на початку, а

„Земплинска полка“ на концу програмы.

У предлуженю програмы на бини ше меняли музичны точки наших дружтвох: КУД „Осиф Костелник“ Вуковар, Дружтво Русинох Винковци, КУД „Яким Гарди“ Петровцы, Дружтво Руснацох Осиек, Дружтво „Руснак“ Петровци. Нажаль, анё ўно госцинске дружтво зоз Горватскай не мало танечни

точки. Програму зоз двома танцами у модернім и етно стилу дакус „поцифровали“ и публики подзвігли разположене танечніци групи „Венера“ з Вуковару.

У другей часцы програмы наступело госцинске дружтво Дома культуры з Руского Керестура котре окреме поцешело миклошевску публику. Керестурцы наступели зоз старшу фольклорну групу, чия руководителька Андрея Штефанко, дзівоцку и женску шпивацку групу, котры пририхтала Еуфемія Планкош, як и солістом Мирославом Малацком. Шыцкіх их провадзел Оркестер „Юлиян Рамач Чамо“ под руководзенъем Кристиана Нярадийовага. Але наймилши дарунок домашнім подаровали гости, кед оркестер по законченю програмы и вечери предлужел грац, та ше іще

КД Рушняк Риєка

длugo шпивало и танцовало, як то уж давно не было у Миклошевцах. Велі старши ше згадали своёй младосці кед ше часто танцовало на балох, свадзбох и других забавах и указали младым як ше треба вешеліц, любиц и пестовац свою традицию.

Леся Мудри

Танечнікі Дома культуры зоз Руского Керестура

Танечна група Венера

ОТРИМАНИ ШТВАРТИ САЯМ КНІЖКОХ НАЦІОНАЛНИХ МЕНШИНОХ ВСЖ

НА ШТВАРТИМ САКНАМ-У ПРЕДСТАВЕЛИ ШЕ ШЕЙСЦ НАЦІОНАЛНИ МЕНШИННИ ВСЖ

Мадярска націонална меншина

Уж штварти раз з нагоди означовання Мешаца горватской кнїжки Союз Русинох РГ и Рада рускай националней меншини ВСЖ организовали Саям кнїжкох националних меншинох ВСЖ, зоз цильом промововання информованя и видавательства на язикох националних меншинох ширшой публики.

Тогорочни САКНАМ организованы 15. октября у Вуковаре, у Ружичковей хижи. На початку шицких присутних у меню организатора привитала Дубравка Рашиянин, председателька Союзу Русинох РГ, хтора наглашела же информоване и видавательство на меншинских язикох од вше були богатство хторе

припаднікі чували за себе, а зоз организованьм такей манифестаций зоз тим богатством упознаваю ше и други людзе, першэнствено припаднікі горватскага народу зоз ВСЖ. Спрам ей словох, даёдні ше национални меншини прилагодзели окреме у видавательним сегменту, та постава пракса друковац авторски творы двоязично, на горватским и меншинским языку, цо зоз прикладом указали и тогорочни авторски діля на руским языку друкованы у виданьох Союзу Русинох РГ.

После Дубравки Рашиянин присутных привитал заменік городоначальніка Городу Вуковару Филип Сушац, хто-

Представяне видавательнай діяльности Рускай націоналнай меншини

ри наглашел же наш город віше потримовал активносцы националных меншинох и же крашне на ёдним месце видзиц як национални меншини презентую свою культуру и национални ідентитет другім меншинским припаднікам и горватскому народу. Уж так повесц традицийни, штварти Саям кнїжкох националних меншинох ВСЖ отворел вуковарско-сримски поджупан Срдян Єремич, наглашуюци же и попри ребалансу бюджету ВСЖ и инфларатных обставинах ёст наменени финансийни средства з боку жупаниі за потримоване роботи и обстойносцы националных меншинох на нашым просторе и же

за туту потримовку заинтересовані национални меншини можу поднесц программи и гладац средства.

На тогорочним САКНАМ-у свою видавательну діяльності представили мадярска, словацка, сербска, бошняцка, українска и руска национална меншина, а не представили ше немецка и албанска национална меншина.

У главней часці збуваня представнікі присутних националных меншинох представили свой нови виданая. У меню рускай националней меншини бешедовала Вера Павлович, главна и одвічательна редакторка шицких виданьох у Союзу Русинох РГ, хтора наглашела же ше з

Представяне бошняцкай меншини

Представяне словацкай націоналнай меншини

Представніки української національної меншини

Сербська національна меншина

Публіка на збуваню

Привітне слово Дубравки Рашлянин, предсидательки Союзу Русинох РГ

видавательну діяльносцу на руским языку з часу на час зявює и Дружтво Руснак. На глашела, цо ше дотика нашей периодики, посцигнути гледани и плановани ритем, же зме по октобер видани 4 числа двомешачніка Нова думка и 3 числа дзецинскаго часописа Венчик. Тот рок бул окреме плодни на видавательним плану, бо по САКНАМ вишли аж пейц авторски творы и виданю Союзу Русинох

РГ: кніжка поезій за дзеци Любіци Гаргай „На гайзі-бану до вселени“ на руским и горватским языку, кніжка приповедкох Желька Гаргая „Дакеди було“ на руским языку, кніжка поезій Владимира Провчия „Немі илузії“ на руским и горватским языку, кніжка поезій на руским и горватским языку Томислава Мишира „Збуваня и здогадованя“ и кніжка писаного скарбу автора Йозафата Кол-

баса „Дакус думкох, дакус словох“ тиж з часци на горватским и руским языку. Треба ише надпомнц и тогорочни проект Дружтва Руснак хторе видало кніжку рускей поетеси Любіци Сегеди Фалц „Шерцо на червеним партку“, чию поезию на горватски язык прешпивала Еугенія Врабец. Спрам шицкого виложеного можеме заключиц же Руснаци, без огляду на тото же су несайчисленша

национальна меншина у ВСЖ, тримаю до свойого языка и свойого ідентитета, и пишу на своім языку рижни кніжковни твори. Наздаваме ше же ше таки тренд предлужи и у наступним периодзе.

Збуване финансийно по-тримал Совет за національні меншини РГ, а покровитель бул и Говратски дом Вуковар.

Вера Павлович

Дубравка Рашлянин и Срдан Јеремич, Вуковарско-сримски под'купан

Привітне слово Филипа Сушца, заменіка вуковарского городонаочальніка

ОТРИМАНИ ОКРУГЛИ СТОЛ У ОРАХОВИЦИ РУСНАЦИ ВЧЕРА, НЄШКА, ЮТРЕ

Участники Округлого стола

О організації Союзу Русинів РГ, од 21. по 23. жовтня, у просторі одпочиваліща „Меркур“ у Ораховиці, отримане совітоване – Округлий стôл на тему життя Русинів РГ вчера, нешка и ютре.

На совітоване поволани представителі політичного, культурного и явного життя Руснацох на нашим просторі. На стартнуцу були присутні представителі політичних цехох зоз Општини Богдановци, Городох Вуковару и Загребу, представителі культурній діяльносци зоз Вуковару, Петровцох, Осиеку, Миклошевцох и Винковцох. На совітованю вжали учасці

понад трицєць учаснікі.

Совітоване отримане на вецей теми. На самим початку шицких присутніх привітала председателька Союзу Русинів РГ Дубравка Рашиянин.

Перша тема одношела ше на змоцьоване позиції Рускій національній меншини у РГ, локальні управи и самоуправи у општинах, городах и жупанійох. Презентовані и результати попису жительства за 2021. рок, хтори указую значне зменшане числа Руснацох у нашій жемі. Пре зменшане число Руснацох у Осєцко-бараньській жупанії страцене право на представ-

ніка у жупанії. У штредкох дзе число Руснацох достаціоне же би ше остварело

турней автономії національних меншинох и методології провадзеня и вреднованя провадзеня финансавых програмох. Спрам вимененіх критериюмох одредзены максімални средства за вкупни індиректны режійски трошки, трошки закупу урядскога простору, набавки информатичнай опреми, телефонски и други трошки. Ліміт за тоти потребы дзвігнуты у одношено на прешли період.

Треца тема одношела ше на звит о обявеніх програмах наменетих информованю припаднікох національных меншинох у РГ. Спрам указанай таблічки, прилоги о

З ліва на право Леся Мудри, Віолета Гірьовати и Ана Бучко

право и на двоязични назви як то Општина Богдановци, такей дзеки при локальній управи нет. Тиж обачліве же ше слабо хаснє право гледаная особных документох на рускім языку. О поєднечных Руснацох дисперзорваних до oddalenіх штредкох треба водзіц рахунку, присці до їх податкох и спрам можлівосци им посылац нашо публикаций.

Друга тема ше одношела на вименки критериюмох за финансавых програмах кул-

ружской національній меншини у РГ на державній телевізії емітовані 7 раз цеком 2021. року и ведно тирвали 35 минути и 42 секунди. З таку малу минутажу нє можеме буц задовольни бо ше на нашо поволанки редакция „Призми“ нє одволує пре рижни причини и вигварки, од недостаку людзох по технічні проблеми. У петнацминутовій емісії Меншински мозаїк емітовані три прилоги о Руснацох цеком 2021. року: „Дохтор за душу“

Дубравка Рашиянин и Звонко Костелник

Участници Округлого стола зоз Петровцох зоз председательку Союзу Русинох РГ Дубравку Рашиянин

о Иванови Лікарому зоз Миклошевцох, „З любову, ваша Любка“ о Любици Гаргай зоз Вуковару и „У мено Ани“ о Ани Бучковой зоз Вуковару. Була то нагода и ище раз у Ораховици опатриц тоту емисию пошвецену младей

музичнай педагогинї Ани Бучковой хтора и сама була на совитованю.

Штвартра тема була вязана за роботу Союзу Русинох РГ у тим року. Дубрвака Рашиянин винесла фінансийни звит за чечуци рок, Вера Па-

З ліва на право Мирко Дорокази, Оленка Поштич, Дубравка Рашиянин, Звонко Костелник, Вера Павлович и Звонко Гайдук

влович поднєсла звит о информативней и видвательней діяльносци у тим року. Винесени плани роботи по конець того рока, начишлени нереализованы и плановани активносци.

После шицких темох от-

ворени розправи хтори маю циль унапредзиц нашу роботу у будучносци, велї з тих добрих предкладох буду релаизованы чим скорей у наиходзацим периодзе.

Вера Павлович

ПРОЕКТНИ ПАРТНЕРЕ „ПЛА-ПЕТ 2022“ НАЩИВЕЛИ ВУКОВАР И ПЕТРОВЦИ

Всебуту, 15. октобра, у рамикох програми загранічного сотрудніцтва медzi Републику Горватску и Републику Сербию, и спрам одобреного проекта „ПЛА-ПЕТ 2022“ медzi грекокатоліцку парохию Покрова пресв. Богородици зоз Петровцох и римокатоліцку парохию св. Якова зоз Плавней, витворена друга проектна активносц: Студийне путоване проектнаго партнера зоз Плавней до Вуковару и Петровцох – медзисобне упознаване.

Група од 55 людзох шицких віростох нащивела наш сримски край. Од самого початку интерес за приход до Вуковару и Петровцох бул вельки. У Вуковаре нащивени Мемориалны теметов, Вуковарска водотурня, Франєвацки манастир и центр Вуковару од Бетярскаго крижа по дворец Елц. Зоз панорамским розпатраньем на автобусе прейдзени кварти: Борово Населене, индустрыйна зона Прилево, Нови Вуковар, Стари Вуковар, Митница и Саймиште. Полудзенок бул у конгресним готелу „Лев“, бо газда тога готелу и сам по походзеню зоз Плавней.

Саботове пополадн€ было наменене

Памятка на нащиву госцох зоз Плавней и домашнїх зоз Петровцох у Вуковаре опрез Водотурнї

упознаваню Петровцох. Обишло ше грекокатоліцку церкву и упознало ше зоз петровску парохиялну заєдніцу, сій прешлосцу и терашњосцу. Нащивело ше петровску Етнографску збирку, просторії КУД „Яким Гард“ запалело ше швички при памятніку жертвам Отечественай войны на теметове. Зоз толкованьем од центра валала, од Огњогасного дома по найстарши зочувани криж при Дудоговей хижы прибліжени валалски скарб и потенциял нашим госцом. Дружене до вечарших годзинох предложене у

просторийох петровскаго культурно-уметніцкого дружства.

Щиро дзекуєме шицким котри участвовали у витворйованю тей проектнай активносц: од печена колачох и лакоткох, пририхтованя презентациі валалскаго скарбу и других змистох по саме дружене. Дзекуєме тиж представніком нашей єдинки локалнай самоуправи и членом петровских здружењох хтори ше уключели у витворйованю тей активносц.

О. Владимир Седлак

ЕКС ТЕМПОРЕН ГРОЖНЯНУ У ИСТРИ

Грожнян ше находзи у континенталней Истри, а нешка є найпознатши як „Варош уметнікох“. Грожнян, tot скоро напущени варощик полни галерийох и ателеох, пренашли млади и запановали з нім. През лєто ше ту ораганизую велї концерти, вистави, представи и друге, а єдна од значнейших манифестаций то „Екс темпоре“, хтора у организації Италиянской унії Риєки, Копру и Пули того року отримана по 28. раз, а тирвала од 20. по 25. септембер.

Того року викладал 161 автор и виложени 261 малюонок на тему Грожняна и пейзажу Истри. Найвекша часць роботох були модерни, абстрактни малюонки хтори и наградзени.

Пре вельке число роботох, 261 малюонок виложени у галерийох на

широх локацийох, векшином у красних амбіентах музејских галерийох. И по-при непреривного дижджу, В. Провчи свойо роботи виложел на улічки же були баржей обачени. У городской ложи цали час грала векшином итальянска музика, на площи наступали и їх Дружтва, а варош бул полни и пре добре гасtronомске понукнuze, а варело ше цесто з тартуфами.

КД Рушняк заступали три особи, малженска пара Гой и Владимир Провчи. За розлику од велї других вони ше у мальованю тримали теми, але реалистичне малярство не прешло добре, не були зме замерковани. Гоч зме зробели добри млаюнки, трочленова комисия оценьювала лем модерни, абстрактни малюки.

Владимир Провчи зоз малженску пару Гой у Грожняну

Награды були вельки. Перша награда виношела 2.500, друга 2.000, а треца 1.500 евра. Було то нашо перше участвоване хторе нам збогацело искусство.

„РУШНЯК“ НА ПОДОБОВЕЙ КОЛОНІЇ И ВЕЧАРУ ПОЕЗІЇ ПРИ СЛОВАКОХ У РИЄКІ

Матка словацка з Риєки 24. септембра перши раз организовала Подобову колонию. На поволанку їх предисательки Мирослави Гржинич одредзени лимит од двух малярох, так же ше опрез нашого Дружтва одволали Владимир Провчи и Мирта Блажевич. Ведно ше уключели 7 маляре.

Тей яри Словаком Словацка Республика купела хижу на Хостох у Риєки, та тема колонії була праве їх хижя зоз заграду. Сама тема не була малярски прицагуюца, але зме ше лапели до

Участніки подобовей колонії опрез Словацкай хижи у Риєки

роботи. Владимир Провчи намальовал два роботи, а Мирта Блажевич єдну.

Истого дня организованы Вечар поезії на хторим наступели 4 авторе. Спред Дружтва „Рушняк“ свою поезию представел Владимир Провчи хтори читал виривки зоз своєї найновишей збирки рускей поезії „Неми илузії“ у видавтельству Союзу Русинох РГ. Цикаве було и представяне авторских биографийох, при чим не чежко заключиць

же Владимир Провчи зоз своїма 14 книжками поезії найчисленше друковані поета того Вечара.

Була то нагода и зашпивац на мацеринским языку, та ше уметніцка пара Провчи – Блажевич представела публики зоз руску писню „Чия то заградка нө-орна“ и зоз Провчовым соло вибором ище двух руских шпиванкох.

Збуване закончене у веселим друженю учащнікох и домашніх.

Владимир Провчи на литературним стечнцу при Словакох у Риєки

МАЛЯРЕ „РУШНЯКА“ НА МАНДРАЧУ

Мандрач стара назва за пристаніще Волоско при Опатії, у хорім ще 35 роки отримує Подобова колонія. Як и роками скорей, мальре КД „Рушняк“ учасливали на тей мальрській манифестації и представили мальрську творчосць Руснацох Приморско-горянській жіпнії.

Тогорочна манифестація тирвала 2 дні: 27.августа була пошвецена дзецінскій творчосці, а 28.августа

свою творчосць представили одроснуты мальре. Медзи 155 викладаамі опрез „Рушняка“ зоз своіма малюнкамі наступели Мирта Блажевич, Владимир Провчи и Григорий Гой: Мирта ще представила зоз приморскіма малюнкі, Провчи з ладями, а Українец Гой з портретами Українкох. Попри малюнкох виложени и прекрасни фотографії.

Организаторе тей подобовей смотри „Опатія фестивал“ зоз Опатії и Унія

Італіянох, а сам простор на хорім ще виклада то отворена площа самого пристаніща медзи чамцами и яхтами, так же є обачліви шейтаком и туристом.

Так ще цале Волоско будзи, украси и розвешелює, а весели и мальре бо стретаю старих познанікох зоз котрима бешедую и опатраю нови роботи.

„РУШНЯК“ НА МАНИФЕСТАЦІЇ УКПД „КОБЗАР“ У ЗАГРЕБЕ

КД „Рушняк“ 1. и 2. октября того року учасливали на манифестаціях и Академії з нагоди 100-рочніци організованого живота Русинох и Українцох Загребу, 50-рочніци одновання Културного дружтва Русинох и Українцох Загребу, та 20-рочніци

сновання УКПД „Кобзар“ у Загребе.

У програмі организаторе представили єдну кніжку на тему живота Українцох у РГ и положели венци опрез памятніка Тараса Шевченка.

На 17 годзин отворена подобова вистава Владимира Провчия хоріи ще за туто нагоду указал зоз мотивами квеца и ладьюх. Виставу отворел мр Дюра Видмарович, дакедишній амабасадор РГ у Україні, а медзи іншим и подобови критичар, хоріи позитивно оценел Провчийово роботи и повязал го зоз великома українскіма мальрами Билокуром, Примайченком и Гордоничом. У бешеди вошол до матерії мальункох хоріи аналізовал и указовал на позитивносці. Виставу звелічал Каталог мальункох хоріи порихтал Сергей Бурда.

Концерт отримали госци, професійни музичаре зоз Ивано-франківской обласці у Україні.

Ютредзень, 2. октября, служена

Служба Божа у церкви св. Кирила и Метода.

Манифестацію провадзели числені госци, а медзи німа и Представитель Русинох Городу Загребу Михайло Тимко зоз супругу.

Владимир Провчи

12. КУЛТУРНА МАНИФЕСТАЦИЯ „КЕД ГОЛУБИЦА ЛЄЦЕЛА“, 2022.

Културна манифестация медзинароднага харкта „Кед голубица лєцела“, 12. по шоре, под покровительствам Савиту за националны меншини Рэспублікі Горватскай, а у организаціі здружэння „Руснак“ Дружтва Руснацох у РГ, од 23. по 25. септембер отримана у Петровцах и Старых Янковцах, а на хторей означана 90. рочніца народzenia поетесі Любіцы Сегеди-Фалц и 10. рочніца виучована рускага язіка и культуры у Старых Янковцах.

Літературно-музычны вечар „Шерцо на червеним партку“

шин, Наталія Гнатко и Мірон Гнатко, а кніжка выдана з фінансійну потримовку Савиту за националны меншини Рэспублікі Горватскай, а Општынох Стари Янковцы и Богдановцы.

Музичну часць отворыли наймладши члены Дружтва „Руснак“ Дора Грэцешин и Лунафрэя Тиркайла, котры за туго нагоду порыхтали пісню о Ганічкі, веџ шпівацко-тансчна група „Голубкі“ и старша шпівацка група у провадзеню свойго оркестру. Спред КУД-а Руснацох Осиек, у провадзеню свойх родичнох наступала іх наймладша членіца Надя Зздравкович. Зоз шпіваньем и чи-

Промоция збирки поезій „Шерцо на червеним партку“

зашеданью були присутні члены ради зоз седем жемох: Штефан Лявінец з Мадярскай, Мартін Карап з Словаккай, Андрей Трохановски з Польскай, Георгій Фірцак

телька рускага язіка и культуры Ілона Грэцешин, та часць школьніх хторы ходза на наставу и їх родичі. През PowerPoint презентацию ше учителька и школьніе здогад-

Надя Зздравкович з КУД Руснацох Осиек у провадзеню родичнох

Зашедане Шветовей ради Шветоваго конгреса Русинох Руснацох Лемкох

Манифестация запачала пятачок, 23. септембра у Петровцах зоз Службу Божу за по-кійними членами и сотрудникіками Дружтва „Руснак“, хтору служел петровски парох о. Владимир Седлак, а предлужена є з літературно-музычным вечаром „Шерцо на червеним партку“. На истым у першой часцы представена збирка поезій з істу назыву, нашай упокоечнай рускай поетесі и юней од сновательлох Дружтва „Руснак“, Любіцы Сегеди-Фалц. Модератор вечара була учителька Мелана Дюдар, а о кніжкі бешедовали редакторка Еугенія Врабец, та двоме рецензенты, др проф. Михайло Фейса и др Томислав Мишир. Любково стихі читали др Гайналка Фірис, Татяна Міклош и Ліляна Киш. Як члены редакціі, на приготавленію кніжкі робели Ілона Грэц-

таньем стихі поетесі Любіки, як ю векшина Петровчанох, а и школьніх памета, представіли ше и петровски школьніе шыцкіх класох хто-ри ходза на наставу рускага язіка и культуры. Музичну часць програмы звелічалим госьці з Коцура. Спред КУД-а Жатва по першираз на манифестаціі наступала мішана младежска и жырдлова шпівацка група.

Зашедане Шветовей ради РРЛ и нащыва ОШ Стари Янковцы

Всботу, 24. септембра, збування започали з покладаньем венца на Памятнік погінутим у Отечественай войне у цэнтру Старых Янковцах, а потым у сали за схадзкі отрымане зашедане Шветовей ради Шветоваго конгреса Русинох/Руснацох/Лемкох. На

з Румунії, Мікола Бобінец з Украіни, Дюра Папуга зоз Сербії и домашні Мійо Шайтош з Горватскай. Зашедане водзел предсідатель Штефан Лявінец.

З нагоды означавання 10. рочніцы виучованія рускага язіка и культуры у Старых Янковцах, хторе з родичами школьніх порушalo Дружтво „Руснак“, у пополаднёвіх годзінох нащывена ОШ у Старых Янковцах. Госьці зоз седем жемох у школі прывітали дыректор Андэлко Лучич, учি-

ли, а госьці мали нагоду послухаць о присельванію Руснацох до таго валалу, а през фотографії видзіц активносці и посцігнугты успіхи у роботі за 10 рокі наставі. Презентация закончела з рускага народнага пісні „По варошу дражичка“, а школьніе ше у шпіваню приключели и госьці.

Културна програма „Кед голубица лєцела, 2022.“

Културна програма „Кед голубица лєцела, 2022.“

КУД Яким Говля з Миклошевцох

лубица лесела“ отримана у Доме култури у Петровцих, а започала з интонованьем гимни Републики Горватской и шветочнай писні Руснацох у РГ. Гимну Шветового кон-

член Совету за национални меншини РГ и Велько Кайтази, соборски заступнік 12 националних меншинох у РГ, хтори и отворел тогорочну „Голубицу“.

Госци зоз седем жемох нащивели ОШ Стари Янковци

греса Русинох/Руснацох/Лемкох (РРЛ), у провадзеню Мартина Каража на гармоники, одшпивала мишана шпивацка група ФС „Барвинок“ з Камюнки (Словака) и члени Шветовей ради РРЛ, а писню манифестаций старша шпивацка група у провадзеню свайго оркестра. После мінуди цихосци за погинутых у Отечественой войни, за по-крайними членами и сотрудникіками Дружтва „Руснак“, спред организатора госцох привитал Мийо Шайтош, предсидент Дружтва „Руснак“, потім Штефан Лявінец як предсидент Шветовей Ради РРЛ, Звонко Костелник,

Културну програму отворели наймладши члени Дружтва „Руснак“, Дора Грецешин и Лунафрея Тиркайла, хтори ше у дзецинским руским народним облечиве панонских Руснацох, а у провадзеню своеі водительки Ивони Гнатко, представили з писню „Мой брат Миронъ“, а потім у провадзеню свайго оркестра наступела и старша шпивацка група хтору увежбали Иван Лікар и Наталия Гнатко. Патраче на тогорочнай манифестаций мали нагоду привитац и два русински културни здружения з Горніцы. З венчиком русинских писньох мараморошского краю насту-

КУД Яким Гарди з Петровцих

пела шпивацка група „Голубок“ з Пергу Маре (Румунія), хтору порихтала Вийорика Бойчук. Зоз прешовского краю, под руководзеньем Мартина Каражи, ФС „Барвинок“ з Камюнки, виведол драмско-музичну сличку „Дротаре“, у хторей була на-года чуч и язик, и писні, и видзіц народне облечиве Руснацох зоз Словакії. Зоз сущедних Старих Янковцих мишана шпивацка група Здруженя за пестоване мадярских обычайох одшпивала венчик мадярских писньох. Под руководзеньем Ани Бучковей, Женска шпивацка група КУД-а „Яким Говля“ з Миклошевцих одшпивала три

рускей националней меншины Осецко-бараньской жупаниї Агнетка Балатинац, предсидент Ради рускей националней меншины Вуковарско-срімской жупаниї Йоакім Ерделі, предсидент Ради рускей националней меншины городу Вуковару Зденко Бурчак, предсидент Ради рускей националней меншины Општинох Богдановици и Томповци, Томислав Кетелеш и Славко Ждиняк, члени Шветовей ради РРЛ и госци зоз седем жемох. Манифестация отримана з финансійну потримовку Совету за национални меншини Републики Горватской, Ради рускей националней менши

ФС „Барвинок“ з Камюнки (Словака) и члени Шветовей ради РРЛ

руски народни шпиванки, а хлопска шпивацка група КУД-а „Яким Гарди“ з Петровцих, у провадзеню свайго оркестра, представила ше з венчиком руских народных шпиванкох. Конферансу зложела Наталия Гнатко, а водзели ю Анамария Лікар, Матей Бурчак и Лука Еделински.

Програму звелічали петровски парох о. Владимир Седлак, предсидент Ради Меснаго одбору Петровцих Мирко Гарди, Представителька

городу Вуковару та Општинох Стари Янковци и Богдановици. Соорганизаторе були МО Петровци, ОШ Стари Янковци, „Горватска жена“ Стари Янковци, ДВД Петровци и ФК „Петровци“.

Так и того року наша „Голубица“ ознака широка розширила свою криделка та у Петровцих и Стари Янковцих облапела и привитала Русинох/Руснацох/Лемкох зоз седем жемох, та змоцнела свою криделка з ище єдним пиречком. **Наталия Гнатко**

Мишана шпивацка група и оркестра Дружтва „Руснак“

РОБОТНІКИ У ПРОСВІТИ

ВЕЛЬКА ОДВИЧАТЕЛЬНОСЦЬ УЧИЦ ДЗЕЦІ - І ЧАСЦ

Илона Грецешин

Магистра едукації горватського язика и литератури Илона Грецешин почаала робиц як учителька дакус скорей як цо дипломовала. Уж 12 роки преподава руски язик и культуру. Роби на вецей школох, а бива у Петровцох, дзе зме ше зоз ню стретли и дакус побешедовали.

Поведзце нам даскељо слова о себе.

Народзена сом 1987. у Вуковаре як найстарше дзецко у рускай фамелії Гнатко, од оца Любомира-Бориса и мацери Наталиї, народзенай Дудаш. Мам двух братох, Леона и Мирона и шестру Ивону. До малженскіх водах заплівала сом 2011. року зоз Мирославом Грецешином и нешкі сом мац троіх дзецох: Дорияна, Дори и Бартола.

Дзе сце препровадзели свой дзецінство и яки Вам памятки на нъго?

Дзецінство сом, зоз своїма родичами и братом Леоном, препровадзела у Петровцох, Вуковаре, Загребе и Подгарицу, а кед зме ше преселі до Гарешница, а потым до Новей Градишкі, фа-

меляя нам ше звекшала за двух членох, бо ше народзели двойнята Ивона и Мирон. У гоч хторим зме месце жили, родичи з нами віше бешедовали по руски, а на драже, през бависко з дзецими, науці зме по горватски, значи од малючка сом бешедовала два языки. Дома зме віше тримали нашо руски обичаї, учeli шпивац по руски, та зме так предлужели и у вібеженстве.

Школовали сце ше у вецей местех. Поведзце нам як то було?

Кед сом мала рушиц до першай класи, були зме у вібеженстве у Подгаричу, у Мославині. У тим месце не было школи, та дзеци на школскім автобусу путовали до Трновітичкого Поповцу. Гоч істи не бул далеко, автобус не вожел такой до школи, алє зазберовал школьніх зоз малих местех, та зме ше вожели полну годзину. Як ше мойо родичи селіли, так брат и я меняли школи.

Другу класу сом закончела у Гарешница, а трецу и штварту у Новей Градишкі.

У першай класи з учительку Йованку Мргіч у Трновітичким Поповцу

До школи сом барз любела ходзиц. И нешкі ше з радосцу здогадам шыцкіх учителькох хтори ме учели, а найбаржей на Йованку Мргіч, учительку з першай класи. Була то учителька з велькім сцерпнем, велького шерца, алє инсистовала на красним писаню, цо ми остало по нешкі.

Веџ пришла мирна реінтеграция. Наш квартель у Вуковаре бул розваляни, та ше мойо перше врацели до Петровцох, до баби по оцови. Понеже петровски школьніе до висших класах путовали до матичнай школи, висши

класи сом закончела у III Основнай школи Вуковар, алє з гордосцу додам же то була и перша школа у Подунавю зоз горватским наставным планом и програму, и на горватским языку и писму. Зоз преселенем до Петровцох, од пиятей по осму класу ходзела сом на наставу руского язіка и культуры, бо сом по теди не мала нагоду у школи виучовац свой мацерински, руски язік. За мнє то було вельке ошвижене у моїм школаваню. Понеже сом плановала уписац факультет, после основнай школы уписала сом Гімназию у Вуковаре.

Яки маце памятки на студэнтски дні, а и як віппатрало ваше цале школаване по нешкайши дні?

Илона з родичами, шестру Ивону та братами Леоном и Мироном

Од віше сом любела читац. Горватски язік ми од першай класи бул облюбени наставни предмет, та при выбору факультета не було велько роздумованя. На Філозофским факультету у Осиеку уписала сом ёднопредметны студій горватского язіка и культуры, и була сом прията медzi первых 10 кандидатах. Шыц-

После дипломована зоз випитовацку комисию

ки пейц роки закончела сом у предвидзеним року.

Дипломовала сом 2011. року на тему „Rutheni/Rusini/Rusnaci izgubljeni u prijevodu“ и до- стала сом фахову приготовку магистра едукациј горватско- го језика и литератури або скраћене mag. educ. philol. croat. Пре специфичнос- теми, а на поводанку Фило- зофскога факултета у Осијеку, по први раз у випитовацкј комисиј штварти член бул зоз Филозофскога факултета у Новим Садзе, где ше на- ходза студиј Русинистики. Так на одбрани моји дип- ломскеј роботи бул др проф. Михайло Фейса.

Писане дипломскей роботи порушало у мнє векшу заинтересованосц за свой ма- церински, руски језик та сом после дипломована, на Фи- лозофским факултету у Но- вим Садзе уписала докторски студиј Русинистики и назда- вам ше же го закончим.

Кед сце пожадали буц учителька и як то було пер- шираз стануц пред школя- рох и дано им викладац?

Кед баржей раздумам, вше сом мала жадане буц учителька, а саме чувство першираз стануц пред школярох дожила сом кед сом була на практики у Осијеку.

Велька то одвичательносц учиц дзеци, бо учител€ тоти хтори на једен способ формуја дзецко јагод подобу. Прето, вообще, у каждом подручју вихованя дзецка барз важни приступ, сцерпезлівосц и змист хтори ше преноши, а поверх шицкого, муши ис- новац любов спрам тей ро- боти.

Кеди сце почали робиц и дзе нешка робице?

Мала сом щесца же сом роботу достала два мешаци скорей як сом дипломовала. По фаху сом магистра еду- кациј горватскога језика и ли- тератури, ал€, понеже ше глѣ- дала учителька руского језика и култури по моделу Ц у пет- ровской и миклошевской школи, прилапела сом туту роботу. Була сом сигурна же ю будзем окончовац квали- тетно, першествено прето же сом Рускиња, жридлови бе- шеднїк руского језика, вихо- вана сом и виросла у рускїй фамелїј у хторей сом жила

елементи руского културнога скарбу. На наставу руского језика и култури у основнїй школи почала сом ходзиц та- кой накеди ше ми указала нагода, участвовала сом веџей раз на Летней школи Русинох и Українцох Републики Гор- ватской як учашик и як пре- подавач, а з дипломованьем на тему з подручја русинис-

Илона з мацеру Натаљку и оцом Борисом

тики заокружене мойо фор- моване особи як Рускињ.

През роботу спознала сом проблематику у недостатку фаховога кадру настави рус- кого језика и култури, як и неможлівосц здобуваня фа- ховей приготовки за препо- даване того предмету, прето же факултует на хторим би ше тата фахова приготовка здобула не же нет у Репуб- лики Горватской, ал€ го нет нїгде на швеце. Же бим змоцнела своюю фаховосц, уписала сом докторски студиј на Оддзеленю за русинистику Филозофскога факултета у Новим Садзе.

Идуци школски рок пред- лужујем робиц у петровской школи на истим роботним месце и у приватнїй Гимназиї „Гаудеамус“ у Осијеку, где преподавам латински језик. У новембре истого року по- чинам преподавац руски језик и културу у Старих Янковцих, хтори успишно порушани на иницијативу родичнох и Друштва „Руснак“. Пременки ше одбули 2015. року бо запо- чинам преподавац руски језик и културу и у Вуковаре у ОШ Антуна Бауера, а саму наставу порушали родичи, Друштво „Руснак“ и Рада

рускїй националней менши- ни городу Вуковару. Тото ѿ скапчує мојо фахову приго- товку и роботу на хторей ро- бим, то језик, лем же є тераз унапрјемени едукациону и об- разованю свойого мацерин- ского, руского језика. Од 2015. року ознака полни роботни час преподавам руски језик и културу у Петровцих, Старих Янковцих и Вуковаре.

Пре дугорочне неришо- ване можлівосци доставаня роботи учителя језика и кул- тури националней меншини по моделу Ц на неодредзени роботни час, на особну ини- цијативу, а у поради з Ми- нистерством науки и обра- зованя РГ, порушала сом и виборела вименку за можлі- восц доставаня роботи на не- одредзени роботни час, хтора прилапена 2019. року. Так од истого року, на роботним месце учительки руского јези- ка и култури доставам роботу як фахова особа на неодред- зени час. Руски језик и кул- туру преподавам 12 школски роки.

Предлужујем ше...

Лю. Гаргай

НА МАНИФЕСТАЦІЇ „ЧАК 2022.“ У ЧАКОВЦОХ НАСТУПЕЛИ ТРИ РУСКИ ДРУЖТВА

Наймладши члени Дружтва Руснак - Голубки

КУД „Осип Костелник“ Вуковар

Наступ на културних програмах других национальных меншинох више красна нагода за дружене, презентацию своеї культуры, творене новых сотрудніцтвом и чешане искуствах. Нагода за горе спомните указала ше 15. октября у Чаковцах, где отримана 24. Смотра фольклора „Чак 2022.“ у организаций Культурно-уметницкого дружтва Мадярох „Чаковци“, а под покровительством Општини Томповци и Вуковарско-сримской жупаний.

После долгого часу мадярска манифестация у Чаковцах дзвигнута на виши уровень зоз векшим числом културных коллективах, а медзи почесними гостям бул и мадярски конзул Зол-

тан Часар. На отвореней бини Мадярского дома, по при домашнього КУД „Чаковци“, наступели ище три мадярски аматерски колективы: „Ади Ендре“ Кородь, Népkör Осиек и Здружене за пестоване обычайох Мадярох Стари Янковци, та штири горватски дружтва: „Тканица“ Винковци, „Бечарини“ Ђаково, „Антун Густав Матош“ Товарник и „Звонко Галович-Нона“ Томповци. Нащивителе тиж мали на году опатриц наступ трох руских дружтвох. КУД „Осип Костелник“ з Вуковару представело ше зоз шпиванками „Зрели, зрели червени ягоди“ и „У лешику при валале“, дружтво „Руснак“ Петровци зоз свою дзе-

цинску группу „Голубчата“ цинску группу „Голубчата“ указало венчик шпиванкох и дзецинских бавискох, а КУД „Яким Говля“ з Миклошевцах наступело зоз своїма трома секциями: дзецинскую, старшу танечну и женскую шпивацкую группу.

У рамикох манифестаций было отримане и змагане у вареню „чобанцу“. Сама назва ёдла гутори же то мадярске ёдло, але понеже є барз популярне у Горватской, велїше тримаю за правих специалистох у його приготовленю. На змагане були прияви дзевец екипи од двох членох. Каждей екипи було доставене єднаке количество истого мишаного меса, а за додатково присмачки му-

шели ще остарац сами змагателе. После дегустаций шицких чобанцах, жири потвердзел репутацию Мадярох як найлепших кухарох чобанцу, бо перши два места завжали праве їх екипи: Здружене Мадярох городу Вуковару и Генерални конзулат Мадярской у Осиеку. Прето окреме цеши же Руснаки на тей кулинарскай виволанки выборели треце место – екипа КУД-а „Яким Говля“ котру представляли двоме Миклошевчане, браца Горан и Борис Бучко. После програмы госты и учашнікі могли коштовац шицки уварены чобанцы и длugo водзиц дискусій о одлукох жирия.

Леся Мудри

Старша танечна група КУД „Яким Говля“ з Миклошевцах

Женская шпивацкая група КУД „Яким Говля“ з Миклошевцах

КУКУРИЦА И СЛУНЕЧНІК И ПОПРИ ВЕЛЬКИХ УКЛАДАНЬОХ ТЕЙ ЄШЕНІ ПОДРУЦЕЛИ

Єшень 2022. року принесла нам дижджовни дні котри пришли такої по жатви слунечніку, а скорей ламачки кукурици, цо одложело тлачидбу и ламачку, а і звекшане количство влаги принесло кукурици проблеми зоз зявенем мікотоксинах. Попри такого сушного рока и подлійшу квалитету кукурици пре сушу, а зоз великом количеством дижджу у фазі дозревання (цо створело ідеални условия за развиток печарочкох) на шор пришол ище єден проблем зоз кукурицу котри статкаром очежшус кармене статку, то розвой рижних мікотоксинах, а найчастейши и найактуальнейши то афлатоксини.

При рижних вигледованьох мікотоксинах ше повязую зоз ризиком од хоротох при людох и статку, та ше млечко строго контролує на присутносц афлатоксину, котри статкаром прави проблем бо млечари не одкупюю заражне млечко.

Урожай кукурици у петровских хатахогох того року просеково иду од 3 по 3,5 т по катастарским гольту, а зоз таким просеком можеме заключиц зе

Заражена кукурица

було кукурици котри родзели и попод 3 тони по катастарским гольту, шицко у зависносци кельо дзе було влаги. Коло таке суши було и за обчековац же урожай буду таки яки су, бо лепше же би зродзела и дакус, як ніяк.

По дижджовним периодзе початком єшені ламачка и шицки други роботи окончую ше без претаргнуца бо не було значних паданьох. Кукурица за тераз трима цену коло 2,35 kn/kg, цо за тераз и не подла цена, але ище не обявена

Лупане кукурици на полю

цена сушена кукурици у силосох, котре ше муши плациц та то такої дзвига трошки продукції, односно зменшує цену кукурици. После лупаня кукурици на полю на шор приходзи таруповане, кед комбайн не ма таруп на хедеру, муши ше мелчиц рошлінова маса котра осталася на полю. Мелчене рошліновей маси векшином ше окончує зоз малчериами и тарупами, док ше у слунечніку тово може окончиц и зоз танерачу. Тога робота нам обезпечує же би ше часц хасновитих макро и микроелементох врацел до жеми и будуцей култури помогли дац цо лепши урожай, а при тим нам тих так и олегчую дальши роботи на полю як цо то танеране або оране по отлаченей култури.

По законченю тлачидби слунечніку и кукурици пред нами була єдна значна робота – рихтане жеми за шатву и сама шатва єшеньских културох, у чiseй структури у великом проценту найзаступене жито, а после нього ярец. Сам процес шатви важне окончиц зоз защищеним нашенем же би ше рошліни у самим старту защицели од рижних хоротох, а найважнейше од шмердзацей

Приказ мелчованай рошліновей маси кукуричанки

шицци, котра на концу може упрепасци цали урожай. На нашеню важне одробиц саму зашиту прето же то єднак важне у цалим процесу як и шицки други операций, шатва, гноене, зашита...

Рихтане польо за шатву ше найчастейше окончує зоз чежкими танерачами котри правя мелке и мегке пасмо за шатву, док гевтот хто не ма таки машини оре и окончує класичне приріхтоване жеми зоз кус вецей похаснованого часу и горива наспрам танерованя.

Кед бизме ше оглядли и опатрели яки бул рок, зоз неправилними паданями котри на концу найбаржей упливовали на урожай кукурици и сої, док слунечнік принесол свой просекови урожай. Ку

Третироване и нетретироване жито

курица од свойого старту добре напредовала, розвивала ше, напредовала рошлінова маса док не пришол шор на оплодзоване, хторе ше тих досц солидно одвивало, бо зме мали період од дас 7-8 дні без рекордных летних температур, було коло 25°C, цо одвивало оплодзованю. Потим мame длогуки період без паданьох, так же при кукурици за мали урожай одвичательна лем єдна ставка, а то диждж, котри єдини могол спашц и злєшац урожай.

Прето польопривреду наволю фабрика под отвореним небом. Не можеме на шицко упливовац, а мушиме шицко поробиц и уложиц же бизме ше голем наздавали просековим урожайом. Того року були рекордно велике укладаня, так же не було места за гришки. Єден добри диждж у правей хвильки пременел би ситуацию на лепше, але не може шицко буц як бизме сцели.

Антон Гарди

СТАРИ ФОТОГРАФІЇ

ПЕТРОВСКИ ТАНЄЧНІКИ 1982. РОКУ

Нешка пред нами една красна фотография зоз Петровцох хтору нам даровал Владо Рагайов зоз Вуковару, а хтори у свой час танцовал у першій поставі танечнікох КУД „Яким Гарди“ Петровци. Владо на спак фотографії написал, так чисто за себе же би знал, же вона настала 1982. року. Петровчане роками мали квалитетну танечну групу танцошох хтори виводзели свой танечни точки на веліх наступох як у своім валае, та так и по других местах у держави и споза сїй граніцох.

У кнїжки Штефана Гудака под назву 85 роки культурно-просвітній и уметніцкай роботи, у періодзе од 1919. по 1999. рок, записане же перши танец у Петровцох поставил Юрий

Шерегий 1940. року под назву „Гопак колом“. У истей кнїжки находзиме по-даток же у тим періодзе (1919-1999) штернац особи у петровским Дружтве поставили ёден або вецей танци. Найвецей танци поставел дакеди аматерски, а тэраз професійни хореограф Звонко Костелник, хтори ше тиж находзи на тей фотографії. Костелник ше перши раз спомина 1976. року кед поставил танец „Решето“. Спомнутого 1982. року кед фотография настала, Костелник у Петровцох поставил аж дзевец танци. То саме за себе велью гутори не лем о хореографови, але и о танцошох хтори любели танцовац, дзечне приходзели на проби и ледво чекали же би начули ище ёден нови танец. Же би ше шицки танци

добре увежбало и запаметало хореографию були потребни годзини и годзини тренингу.

На фотографії з ліва на право находза ше дзивки: Наталия Дудаш, Златка Гаргай, Снежана Живкович, Ярослава Пап, Славица Сенек, Блаженка Мудри, Ясминка Гарди, Мирияна

Савич; опрез дзивчатох дакус зогнути троме легіне: Янко Иван, Михайло Чапко, Зденко Кетелеш; кучка: Звонимир Надь, Зоран Рускай, Винко Дудаш, Дамир Музичка, Звонко Костелник и опрез шицких Владо Рагай.

Лю. Гаргай

Союз Русинох РГ
Ради Европи 93, 32000 Вуковар
e-mail: savezrusina@gmail.com
Совит „Новей думки“, Ради Европи 93, 32000 Вуковар
e-mail: novadumka@gmail.com

Розписую КОНКУРС

За программи видавательства у 2023. року спрам критериюмох за утвердзоване финансійнай потримовкы за програмами неівладовых здроженьях и здроженьях національных меншинох на конкурс ше можу явиц шицки полнолітні граждане РГ хтори задоволюю критериюми конкурсу.

Критериюми:

– литературнне діло за хторе ше гледа финансійна потримовка муши буц написане на руским або на горватским языку (не виключае ше ані двоязични приклад руско-горватски)

– литературнне діло треба же би було вязане за животні обставини Руснацох на нашым просторе або ширше – зоз обласци этнології, исторії, церковного, культурного и явного живота, як и зоз кождодньового живота наших людзох
– литературнне діло може буц наменене одроснутым особом, младежи и дзецом
– литературнне діло може буц написане у шицких кнїжковних родах – лирским, епским або драмским, може буц мемоарска, автобіографска або биографска проза

– За конкурс автор муши окрем авторскога діла доручиц свою біографию, найменей єдну рецензию на литературнне діло хтору написал рецензент значни за обласц до хторей спада діло и податки о рецензентови
– **литературнне діло ше посила виключно у комп'ютерскай форми** на e-mail адреси Союзу або Новей думки, або по пошти на горнію адресу, тиж так у комп'ютерскай форми – конкурс отворени по 10. десембер 2022. року

Редакция Новей думки

НА ЗДОГАДОВАНЕ

**Борис
Дорогхази
(горватски бранітель)
(1968 - 1991)**

Першого новембера того року наполнили ше полни 31 днівоки роки од кеди погинул наш мили син и брат

Борис. Нашо думки навіще оставаю з нім, час не зменшує нашо болї же зме го страцели. Здогадованя на його весели ошміх и писню, його любов гу животу непреривно нас споминаю на чежку утрату з хтору жиєме. Погинул як горватски бранітель, дал живот за нашу Горватську. Боль же зме го страцели будзе жиц ведно з нами по конец нашого живота.

Родичи Сілвестер и Иринка Дорогхази, и брат Томислав зоз фамелю

NK RUSIN U JESENSKOM KOLU U SREDINI LJESTVICE 2. ŽUPANIJSKE LIGE

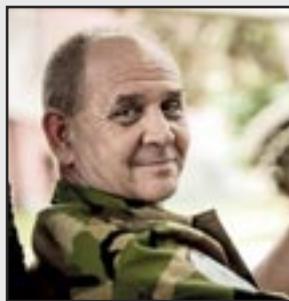
Posljednja kolumna izvijestila vas je o ljetnim akcijama NK Rusina, a od tada je odigrano sedam utakmica. Dobro smo krenuli u prvenstvo, ali su posljednje dvije utakmice završile nažlost porazom.

Ambicije su nam svakako bile sami dosegnuti vrh 2. ŽNL, ali odlaskom ponajboljih igrača iz prošle sezone ambicije su dakako splasnule. Ipak, prva dva kola došli smo do dvije pobjede, prvo protiv momčadi Radničkog u gostima rezultatom 2:3, iako je bilo puno lakše nego što sam rezultat kazuje, te smo ugostili ekipu iz Lovasa koju smo također nakon nešto lošijeg ulaska u utakmicu i rezultata 0:1 ipak preokrenuli u svoju korist i pobijedili 4:1. Treće kolo gostovali smo u Borovu kod Sloge, momčadi koja će vjerojatno bit prva te smo teško poraženi s visokih 6:1. Raspored nam nije išao na ruku pa smo i sljedeće kolo išli na vruće gostovanje u Bršadin, ali smo ostali neporaženi što je zasigurno bio dobar rezultat za žute iz Mikluševaca. Nakon toga u goste su nam došli momci iz Ilače gdje smo vrlo rano povelji 2:0, gosti su zabilježili odmah na 2:1 i tako je rezultat koji je bio u prvih 20

minuta ostao i do kraja te se nije mijenjao. Utakmica u Bapskoj koja je slijedila definitivno je bila pravi ispit iz kojeg smo dobili 5, ali nažalost golova u našoj mreži bilo je dosta i s našim greškama u obrani, a protivnik je bio nemilosrdan i sve kaznio što i pokazuje končan rezultat od 5:1. Priliku za iskupljenje imali smo na domaćem terenu protiv Pačetina i sve je krenulo odlično po Rusin. Povelji smo preko Tulića 1:0, ali drugo poluvrijeme i jedan sumnjiv jedanaesterac okrenuo je utakmicu u drugom smjeru te još jedan neočekivani poraz.

Sve u svemu s obzirom na igrački kadar sredina ljestvice je realna. Možemo reći da je u nekim utakmicama falilo i malo sreće, ali definitivno očekujemo nešto bolje rezultate do sljedećeg javljanja. Igrači koje sigurno treba istaknuti i koji nose teret na svojim ledima za sada su Ivančević i Tulić koji su zabilježili i asistirali većinu pogodaka, ali nadamo da će do polusezone, do koje su preostale još četiri utakmice, biti još koji pojedinac koji će im se priključiti svojim golovima.

Hrvoje Zagorac

НА ЗДОГАДОВАНЕ

**ВЛАДО
РУСИН
(горватски бранітель)
(1956–2022)**

Штредком септембра, после краткай и чеккой хороти, умар горватски бранітель, подпредседатель Союзу Русинох РГ, председатель КУД „Осиф Костелник“ Вуковар, подпредседатель Жупанийской Ради руской национальной меньшини ВСЖ, член Ради руской национальной меньшини Городу Вуковару, Владо Русин.

Владо Русин народзени 29. юния 1956. року у Вуковаре, у фамелії Марії и Славка Русиновых. Основну школу и гимназию закончел у родимим Вуковаре. По закончению гимназії уписал Польопривредни факультет у Винковцах. Закончел музичну школу Франко Кухач у Вуковаре, напрям гармоника и гитара. На останім року зохабя факультет и почина робиц у Чазматрансу. Потим ше жені зоз супругу Младенку, зоз хтору мал два дзивки: Таню и Марию.

Початком Отечественей войны у РГ, 2. мая 1991. року добродзечне ше приключел бранітельем Вуковару. Ранети є у Кветним населеню 31. октября 1991. року, до глави, руки, ноги и хрибта. У пиньвици вуковарского шпиталю и дочекал

18. новембер. При Древеним пияцу у Вуковаре го зарабровали и одведли до сербских концентратарийных лагрох у Сримской Митровици и Нишу, дзе остал по черанку у Шамцу. У 204. Бригади остал по 1993. рок, а у Винковцах у 10. полковни по 1999. рок кед пошол до бранітельской пензії.

По врацанию дому, до Вуковару, уключел ше до Городского огњогасного оркестра, а неодлуго ше активно уключел до культурней роботи Руснацох у РГ, прешенствено у Союзу

Русинох РГ, Городу Вуковару и ВСЖ, а познейше бул выбраны и до политичних руских целох (до руских Радох).

Зазбровал новых членох, звекшал оркестер КУД „Осиф Костелник“, на чиёй чоле як председатель остал два мандати. Мал непреривну жажду за животом, бул порихтани превжац и треци мандат, але го шмерц одняла зоз нашей заєдніци.

Його енергия и любов гу Руснацом останю нам навше у здогадованю.

Вичная памят!

